

МОНГОЛ УЛСЫН
ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЙДЫН
ТУШААЛ

2021 оны 04 сарын 20 өдөр

Дугаар 04/2021

Улаанбаатар хот

Түр заавар батлах тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэг, Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 8.1.3, 8.1.5, 8.1.13 дахь заалт, Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах тухай хуулийн 7.1.23 дахь заалт, Засгийн газрын 2021 оны 45 дугаар тогтоолыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын тандалтын түр зааврыг нэгдүгээр, Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын хариу арга хэмжээний түр зааврыг хоёрдугаар, Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээнд мөрдөх халдварын сэргийлэлт, хяналтын түр зааврыг гуравдугаар, Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын үед халдваргүйжүүлэлт хийх түр зааврыг дөрөвдүгээр, Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын лабораторийн оношилгооны түр зааврыг тавдугаар, Кластер (багц) өвчлөлийн судалгааны загварыг зургаадугаар, Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын тархвар судалгааны хуудсыг долоодугаар, Батлагдсан тохиолдлын хавьтлын ажиглалтын хуудсыг наймдугаар хавсралтаар тус тус баталсугай.

2. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын үеийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний бэлэн байдлыг хангах, голомтын хариу арга хэмжээг шуурхай зохион байгуулан ажиллахыг Халдварт өвчин судлалын үндэсний төв /Л.Баттөр/, Зоонозын өвчин судлалын үндэсний төв /Н.Цогбадрах/, Нийгмийн эрүүл мэндийн үндэсний төв /Д.Нарантуяа/, Сэтгэцийн эрүүл мэндийн үндэсний төв /Л.Насанцэнгэл/, аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар, төр, хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагын дарга, захирал нарт даалгасугай.

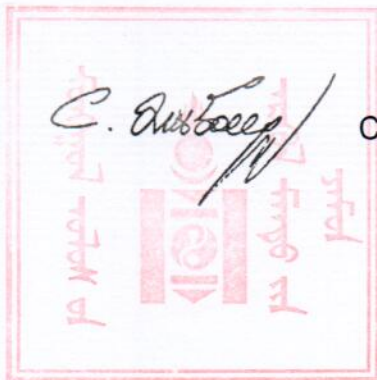
3. Мэргэжил аргазүйн удирдлагаар хангаж ажиллахыг Эмнэлгийн тусламжийн бодлого, хэрэгжилтийг зохицуулах газар /Б.Буянтогтох/, Нийтийн эрүүл мэндийн тусламжийн бодлого, хэрэгжилтийг зохицуулах газар /Л.Энхсайхан/, Эрүүл мэндийн яамны дэргэдэх Мэргэжлийн салбар зөвлөлүүд, Тархварзүйн болон эмнэлзүйн зөвлөх багт тус тус үүрэг болгосугай.

141211101

4. Энэхүү тушаал гарсантай холбогдуулан Эрүүл мэндийн сайдын 2021 оны А/29 дугаар тушаалыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

5. Тушаалын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Төрийн нарийн бичгийн дарга /Ц. Эрдэмбилэг/-т даалгасугай.

САЙД

С.ЭНХБОЛД

КОРОНАВИРУСТ ХАЛДВАР (КОВИД-19)-ЫН ТАНДАЛТЫН ТҮР ЗААВАР

Нэг. Үндэслэл

Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ыг Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага (ДЭМБ) 2020 оны 1 дүгээр сарын 31-ний өдөр "Олон улсын шинж чанартай нийгмийн эрүүл мэндийн онц байдал", 2020 оны 3 дугаар сарын 11-ний өдөр "Цар тахал" болсныг зарласан.

Манай улсад 2020 оны 3 дугаар сарын 10-ны өдөр Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын анхны зөөвөрлөгдсөн тохиолдол, 11 дүгээр сарын 11-ний өдөр дотоодод халдвар авсан анхны тохиолдол бүртгэгдсэн талаар зарласан.

Засгийн газрын 2021 оны 45 дугаар тогтоолоор батлагдсан Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын тархалтын түвшин (ногоон, шар, улбар шар, улаан)-д тохирсон хариу арга хэмжээг авч хэрэгжүүлж байна.

Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-тай тэмцэх, сэргийлэх, бэлэн байдлыг хангах, хариу арга хэмжээг зохион байгуулахад энэхүү түр заавар, холбогдох дүрэм, журмыг баримтлан ажиллана.

Хоёр. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын тархвар судлал

2.1. Үүсгэгч

2.2.1. *Coronaviridae* овгийн Бета-коронавирусийн бүлгийн дан утаслаг РНХ агуулсан вирус.

2.2.2. Хүний коронавирусийг анх 1960 оны дунд үед нээсэн бөгөөд 4 дэд бүлэгт хуваадаг (альфа, бета, гамма, дельта). Үүнээс 229Е (альфа коронавирус), NL63 (альфа коронавирус), OC43 (бета коронавирус), HKU1 (бета коронавирус) хүнд өвчин үүсгэдэг. Бусад коронавирус нь амьсгалын замын халтай хам шинж (SARS), Ойрхи Дорнодын коронавируст халдвар (MERS), коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын шалтгаан болж байна.

2.2. Халдварын эх уурхай

Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын эмнэлзүйн шинж тэмдэгтэй болон шинж тэмдэггүй хэлбэрээр өвчилсөн хүн.

2.3. Халдвар дамжих зам

2.3.1. Дуслын болон шууд хавьтал: Халдварт өртсөн хүний ярих, ханиах, найтаах, дуулахад амьсгалын замаас 5-10 μm хэмжээтэй вирус агуулсан дусал 1.5-2 метр хүртэлх зайд цацагдаж, эрүүл хүнд халдвар тараана. Үүнд:

- Халдварт өртсөн хүний биед хүрэлцэх эсхүл 1.5-2 метр хүртэлх зайд харьцах үед;

- Эрүүл мэндийн ажилтан хамгаалах хувцас, хэрэгсэлгүй эсхүл бүрэн бус хамгаалах хувцас хэрэгсэлтэйгээр шинжилгээ авах, зөөвөрлөх, асарч сувилах, эмчлэх, тээвэрлэх үед;
- Өвчтөнд аэрозол үүсгэх ажилбар хийх, амьсгал, зүрх зогссон хүнд сэхээн амьдруулах тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх үед;

Мөн агааржуулалт муутай, битүү орчин, өрөө тасалгаанд SARS-CoV-2 вирус агуулсан $\leq 5 \mu\text{m}$ хэмжээтэй тоосонцор агаарын хөдөлгөөнөөр тархаж, халдварлуулах эрсдэлтэй.

2.3.2. Шууд бус хавьтал: Өвчтэй хүний хэрэглэж байгаа эд юмс, биологийн шингэн, цус, эмнэлгийн тусламж үзүүлэх үед ашигласан багаж, тоног төхөөрөмж зэргээр халдвар дамжина.

2.3.3. Өтгөн мөр-амны замаар халдварлах боломжтой.

2.4. Нууц үеийн хугацаа

Нууц үеийн хугацаа 1-14 хоног, дунджаар 5-6 хоног байна.

2.5. Халдвартай үе

2.5.1. Эмнэлзүйн шинж тэмдэг илрэхээс өмнөх 2 хоногт, илэрч буй эмнэлзүйн шинж тэмдгээс хамаарч 1-10 хоногт, дархлаа дарангуйлагдсан өвчтөн 14-өөс дээш хоногт халдвар тараах эрсдэлтэй.

2.5.2. Эмнэлзүйн шинж тэмдэггүй тохиолдолтой лабораторийн шинжилгээгээр онош батлагдахаас өмнөх 2 хоног, батлагдсанаас хойш 1-10 хоногийн хугацаанд халдвар тараах эрсдэлтэй.

2.6. Халдварт өртөх эрсдэлтэй хүн ам

Бүх хүн өртөх эрсдэлтэй. Ялангуяа 60-аас дээш насныхан, амьсгал, зүрх судас, уушги, бөөр, элэг, цус, мэдрэлийн архаг өвчтэй, чихрийн шижинтэй, эрхтэн шилжүүлсэн, ДОХ ба бусад дархлаа дутмагшилтай, хорт хавдартай, таргалалт болон бусад суурь өвчтэй хүмүүс илүү өртөж, хүндрэх магадлалтай болно.

2.7. Тохиолдлын тодорхойлолт

2.7.1. Сэжигтэй тохиолдол

А. Эмнэлзүйн шалгуур:

1. Гэнэт халуурч, хуурай ханиалгах зэрэг амьсгалын замын цочмог халдварын болон томуу төст шинж тэмдэг илэрсэн ЭСХҮЛ
2. Халуурах, ханиалгах, ядарч сульдах, толгой өвдөх, булчингаар өвдөх, хоолой өвдөх, амьсгалын дээд зам үрэвсэх, үнэр, амт мэдрэхгүй болох, амьсгаадах, хоолны дуршил буурах, дотор муухайрах, бөөлжих, суулгах, сэтгэл санаа тогтворгүй болох зэрэг 3 болон түүнээс дээш шинж тэмдэг илэрсэн;

Тархвар судлалын шалгуур:

1. Эмнэлзүйн шинж тэмдэг илрэхээс 14 хоногийн өмнө Коронавируст халдвар (КОВИД-19) тархах өндөр эрсдэлтэй газар оршин сууж буюу ажиллаж байсан (нийтийн байр, хуаран) ЭСХҮЛ

2. Эмнэлзүйн шинж тэмдэг илрэхээс 14 хоногийн өмнө Коронавируст халдвар (КОВИД-19) хүн амын дунд өргөн тархсан газарт амьдарч байсан, аялсан ЭСХҮЛ

3. Эмнэлзүйн шинж тэмдэг илрэхээс өмнөх 14 хоногт эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ үзүүлж байсан/авсан;

Б. Тархвар судлалын холбогдолгүй боловч сүүлийн 10 хоногт өвчин эхэлж, 38°C-д болон түүнээс дээш халуурч, ханиалгасан, зайлшгүй эмнэлэгт хэвтүүлэн эмчлэх шаардлагатай амьсгалын замын цочмог хүнд халдвартай;

В. Тархвар судлалын хувьд холбогдолгүй, эмнэлзүйн шинж тэмдэг илрээгүй боловч SARS-CoV-2 антиген илрүүлэх түргэвчилсэн оношлуураар эерэг тодорхойлогдсон тохиолдол.

2.7.2. Магадлалтай тохиолдол

А. Дээрх эмнэлзүйн шинж тэмдгүүд илэрсэн, Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын голомтод байсан ба батлагдсан тохиолдолтой хавьтал болсон;

Б. Дүрс оношилгоогоор уушгинд дараах шинжээс аль нэг нь илэрсэн. Үүнд:

- Рентген зурагт уушгины доод дэлбэнгийн захаар байрласан дугариг нэвчдэст сүүдэр;
- Компьютер томографит уушгины доод дэлбэнгийн захаар байрласан дугариг нэвчдэст сүүдэр буюу хоёр талыг хамарсан олон тооны бүдэг нэвчдэс “Бүүдгэр шилний шинж”;
- Уушгины хэт авиан шинжилгээнд зузаарсан гялтан хальсны шугам, Б шугам (олон тооны, нийлмэл болон салангад), гуурсан хоолойн зураглалтай болон зураглалгүй нийлмэл өөрчлөлт.

В. Шалтгаан тодорхойгүй дараах шинж тэмдгээс аль нэг нь илрэх

- Үнэр эсхүл амт мэдрэхгүй болсон;
- Захын судсан дахь хүчилтөрөгчийн хэмжээ 94%-с бага;

Г. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын магадлалтай болон батлагдсан тохиолдолтой хавьтал болсон, батлагдсан тохиолдлын голомтод байсан шалтгаан тодорхойгүй амьсгалын дистресс хам шинжээр нас барсан тохиолдол.

2.7.3. Батлагдсан тохиолдол

А. Бодит хугацааны Полимеразийн гинжин урвал (бх-ПГУ)-ын шинжилгээгээр эерэг;

Б. Антигенд суурилсан түргэвчилсэн оношлуураар эерэг, магадлалтай тохиолдол эсхүл сэжигтэй тохиолдлын А эсхүл Б шалгуурт тохирсон хүн¹;

В. Антигенд суурилсан түргэвчилсэн оношлуураар эерэг, батлагдсан болон магадлалтай тохиолдлын хавьтал болсон, шинж тэмдэггүй хүн.

2.8. Хавьтлын тодорхойлолт:

2.8.1. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын магадлалтай болон батлагдсан тохиолдолтой эмнэлзүйн шинж тэмдэг илрэхээс өмнөх 2 хоногт, шинж тэмдэг илэрсэнээс хойш 1-14 хоногийн хугацаанд хавьтал болсон ЭСХҮЛ:

¹ ДЭМБ-ын зөвлөмжийн дагуу антигений түргэвчилсэн оношлуурын мэдрэг чанар >99.9%, өвөрмөц чанар >97% байна.

2.8.2. Лабораторийн шинжилгээгээр онош батлагдсан эмнэлзүйн шинж тэмдэггүй хүнтэй онош батлагдахаас өмнөх 2 хоног, батлагдсанаас хойш 14 хоногийн хугацаанд хавьтал болсон хүнийг хэлнэ.

2.8.3. Дараах тохиолдолд хавьтал болсон гэж үзнэ.

2.8.3.1. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын магадлалтай болон батлагдсан хүнтэй 1.5-2 метрээс дотогш зайд 15 минут түүнээс дээш хугацаанд нүүр тулж харьцсан хүн;

2.8.3.2. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-тай өвчтөнтэй хамт амьдардаг (нэг өрх, нийтийн болон дотуур байрны нэг өрөө, цэргийн хуаранд хамт амьдардаг, нэг гал тогооноос эсхүл нэг ширээнд хооллосон хүн, асрамжийн газар, хорих анги, ажлын өрөө);

2.8.3.3. Нийтийн тээврийн хэрэгсэл, галт тэрэгний нэг тасалгаа, нийтийн галт тэрэг, автобус, суудлын автомашинд суусан бүх зорчигч, нисэх онгоцны урд, хойд, хажуугийн 3 эгнээнд суусан зорчигч, үйлчилгээ үзүүлсэн ажилтан;

2.8.2.4. Хамгаалах хувцас, хэрэгсэлгүйгээр Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын магадлалтай болон батлагдсан хүний биеийн аль нэг хэсэгт шууд хүрэлцсэн, тусламж үйлчилгээ үзүүлсэн, асарсан хүн;

2.8.2.5. Хамгаалах хувцас, хэрэгсэлгүйгээр Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-тай өвчтөний биологийн шингэн, эд зүйлсэд шууд хүрэлцсэн хүн;

2.8.2.6. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-тай өвчтөнд тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх, сорьц авах үед хамгаалах хувцасны бүрэн бүтэн байдал алдагдсан, хувийн хамгаалах хувцас өмсөөгүй эрүүл мэндийн ажилтан;

2.8.2.7. Хавьтлыг батлагдсан тохиолдлын онош батлагдахаас өмнөх 2 хоногийг онцгой анхаарч, онош батлагдсанаас хойших 14 хоногийн хугацаанд судална.

Гурав. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын бэлэн байдлыг хангах чиглэлээр хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

3.1. Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага:

3.1.1. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-аас сэргийлэх, тандах, эрт илрүүлэх, бэлэн байдал, хариу арга хэмжээний журам, зааврыг боловсруулах, хэрэгжилтийг хангах;

3.1.2. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-тай тэмцэх, сэргийлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөнд тодотгол хийж, хэрэгжүүлэх;

3.1.3. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-тай тэмцэх, сэргийлэх арга хэмжээг нэгдсэн зохицуулалтаар хангах ажлын хэсэг, мэргэжлийн баг байгуулах;

3.1.4. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын үеийн бэлэн байдлын улсын хэмжээний нөөцийг үнэлэх, бүрдүүлэх, зохицуулах талаар Засгийн газарт танилцуулж, шийдвэрлүүлэх;

3.1.5. Яаралтай тусламжийн эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, багаж, тоног төхөөрөмж, хувийн хамгаалах хувцас хэрэгсэл, оношлуур, урв алж, халдваргүйжүүлэх бодис, вакцины нөөцийн бэлэн байдлыг хангах;

3.1.6. Нэмэлтээр дайчлан ажиллуулах эрүүл мэндийн ажилтны судалгаа, сургалт хийхэд дэмжлэг үзүүлэх;

3.1.7. Резидент эмч, анагаахын чиглэлээр суралцаж буй төгсөх ангийн оюутан, сайн дурын ажилтны судалгааг гарган, дайчлан ажиллуулах төлөвлөгөөг боловсруулж, хэрэгжүүлэх;

3.1.8. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын тархалт, хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээний талаар УИХ, Засгийн газар, Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөл, Улсын Онцгой комисс, холбогдох бусад байгууллагыг мэдээллээр хангах;

3.1.9. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын талаарх мэдээ, мэдээллээр хүн амыг хангах, эрсдэлийн мэдээлэл, харилцааг удирдан зохион байгуулах.

3.2. Халдварт өвчин судлалын үндэсний төв:

3.2.1. Олон улсын эрүүл мэндийн дүрмийн Үндэсний зохицуулагч байгууллагын үйл ажиллагаа, салбар хоорондын хамтын ажиллагааг идэвхжүүлж, мэргэжил арга зүйн удирдлагаар ханган ажиллах;

3.2.2. Үндэсний түвшинд Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын тархалтын түвшинг Засгийн газрын 2021 оны 45 дугаар тогтоолын дагуу 7 хоног тутам үнэлж, тохирсон хариу арга хэмжээг төлөвлөн зохион байгуулах;

3.2.3. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын нөхцөл байдлын өдөр тутмын мэдээ, мэдээллээр холбогдох байгууллагыг хангах;

3.2.4. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын үеийн шуурхай удирдлагын тогтолцоог идэвхжүүлэх;

3.2.5. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-тай тэмцэх, сэргийлэх, тандах, бэлэн байдлыг хангах, шуурхай хариу арга хэмжээ авах чиглэлээр журам, зааврын төслийг шинэчлэн боловсруулж, хэрэгжүүлэх;

3.2.6. Өвчлөлийн нөхцөл байдал, ДЭМБ-ын түр заавар, удирдамжтай уялдуулан тандалт, хариу арга хэмжээний зааврыг тухай бүр нь шинэчлэн боловсруулах;

3.2.7. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын бэлэн байдлыг хангах, шуурхай хариу арга хэмжээг эрчимжүүлэх талаар эрүүл мэндийн байгууллагуудыг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах, дэмжлэгт хяналт хийх;

3.2.8. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын батлагдсан тохиолдлын эх уурхайг судлах, хавьтлыг тогтоох, голомтын цар хүрээг тодорхойлж, хариу арга хэмжээг хэрэгжүүлэх, мэргэжил арга зүйгээр хангах;

3.2.9. Коронавируст халдварын нөхцөл байдалд дүн шинжилгээ хийж, ЭМЯ, аймаг, нийслэлийн ЭМГ, аймаг нийслэлийн шуурхай штаб, олон улсын байгууллагуудыг 7 хоног тутам мэдээллээр хангах;

3.2.10. Аймаг, нийслэл, хилийн мэргэжлийн хяналтын алба, хэлтсийн улсын байцаагч, ажилтанд халдвараас сэргийлэх дэглэм, хариу арга хэмжээний талаар мэргэжил, арга зүйн дэмжлэг үзүүлэх;

3.2.11. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын тандалт, хариу арга хэмжээ; оношилгоо, эмчилгээний талаар аймаг, нийслэлийн тохиолдлын удирдлагын багийг сургах;

3.2.12. Томуу, томуу төст өвчний харуулдан тандалтыг өргөжүүлэх

3.2.13. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын голомтод ажиллах хариу арга хэмжээний болон тусламж, үйлчилгээний багийг томилон ажиллуулах, сургах;

3.2.14. Үндэсний түвшинд лабораторийн үйл ажиллагааг нэгдсэн удирдлагаар хангаж, шинжилгээний сорьц хуваарилах, баталгаажуулах;

3.2.15. Лабораторийн үйл ажиллагааны тасралтгүй байдлыг хангах, биоаюулгүй ажиллагаа, биохамгаалал, чанарын хяналт хийх, мэргэжилтнүүдийг сургах;

3.2.16. Хүн амын дунд орчилд байгаа SARS-CoV2 вирусийн генотипийн судалгаа хийх, мутацид орсон вирусийг илрүүлэх, хянах;

3.2.17. Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээтэй холбоотой болон эрүүл мэндийн ажилтны халдварын тандалт хийх, хариу арга хэмжээ авах, халдварын сэргийлэлт, хяналтын чиглэлээр бүх шатны эрүүл мэндийн байгууллагыг мэргэжил аргагүйгээр хангах;

3.2.18. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын эсрэг дархлаажуулалтын үйл ажиллагааг үндэсний хэмжээнд зохион байгуулах;

3.2.19. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын эсрэг дархлаажуулалтын дараах дархлал тогтоцын судалгааг хийж, цаашдын вакцинжуулалтын стратеги боловсруулах;

3.2.20. Тусгаарлан эмчлэх тасгийн бэлэн байдлыг хангаж, орны зохицуулалт, нэмэлтээр ор дэлгэх, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх, үндэсний түвшинд мэргэжил арга зүйгээр ханган ажиллах;

3.2.21. Эмнэлгийн бус байранд эмнэлгийн ор дэлгэх үеийн зохион байгуулалт, халдварын сэргийлэлт, хяналтын чиглэлээр мэргэжил, арга зүйн зөвлөгөө өгөх, хэрэгжилтийг хангаж ажиллах;

3.2.22. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын батлагдсан тохиолдол, нас баралтын дүн шинжилгээг 7 хоног тутам хийж, зөвлөмж зөвлөгөөг холбогдох байгууллагад хүргүүлэх;

3.2.23. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын эмнэлзүй болон сэргийлэлтийн талаар нарийн мэргэжлийн эмч нарын зөвлөгөөг олон нийтэд тогтмол өгөх;

3.2.24. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын талаарх хэвлэлийн тандалт хийх, иргэдэд мэдээлэл өгөх утсыг 7/24 цагаар ажиллуулж, ташаа мэдээ, мэдээллийг тухай бүр нь залруулах;

3.3. Зоонозын өвчин судлалын үндэсний төв:

3.3.1. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-аас сэргийлэх бэлэн байдлын төлөвлөгөөг тодотгон хэрэгжүүлэх, мэргэжлийн анги, тохиолдлын удирдлагын тогтолцоог идэвхжүүлэх;

3.3.2. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын үед суурин болон явуулын вирус судлалын лабораторийн бэлэн байдлыг хангаж, лабораторийн шинжилгээ хийх;

3.3.3. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын хүн амын дундах өргөжүүлсэн тандалтыг мэргэжлийн байгууллагуудтай хамтран хийх;

3.3.4. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-аас урьдчилан сэргийлэх болон голомтын эцсийн халдваргүйжүүлэлт хийх талаар тусгай зөвшөөрөл бүхий аж ахуйн нэгж байгууллагатай хамтран ажиллах, зохицуулалт хийх;

3.3.5. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын голомтод шуурхай хариу арга хэмжээний багийг томилон ажиллуулах;

3.3.6. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын халдварын дайчлагдан ажиллах хүний нөөцийг чадавхжуулах;

3.3.7. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын халдвар хамгаалал, биоаюулгүй ажиллагааны дэглэм, халдваргүйжүүлэлтийн сургалт зохион байгуулах, мэргэжил арга зүйгээр хангах;

3.3.8. Төв эмнэлэг, тусгай мэргэшлийн төв, аймаг нийслэлийн эрүүл мэндийн газар, эрүүл мэндийн байгууллагуудад Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын голомтын болон эцсийн халдваргүйжүүлэлтийн давтан болон дадлагажуулах сургалт хийх;

3.3.9. Мал эмнэлгийн болон холбогдох байгууллагатай хамтран коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын судалгааг мал, амьтдын дунд улирал тутам тандан судлах;

3.3.10. Ариутгал, халдваргүйжүүлэх бодисын нөөцийн судалгааг гарган холбогдох байгууллагад хүргүүлэх;

3.3.11. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын үед хийгдэх халдваргүйжүүлэлтийн талаар эрүүл мэндийн болон салбар хоорондын байгууллагыг мэргэжил арга зүйгээр хангах, цаашдын стратеги боловсруулах;

3.3.12. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын талаар албан ба албан бус мэдээллийг шүүх, иргэдэд мэдээлэл өгөх 70284393 утсыг 7/24 цагаар ажиллуулж иргэдээс ирүүлж буй мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийж, ташаа мэдээллийг тухай бүр залруулах.

3.4. Нийгмийн эрүүл мэндийн үндэсний төв:

3.4.1. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын эрсдэлийн харилцаа, холбооны арга хэмжээг үндэсний түвшинд зохион байгуулах;

3.4.2. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын талаарх хүн амын дундах ойлголт, хандлагыг тандан судалж, “түгээмэл асуулт, хариулт”-ыг өдөр бүр гаргаж, олон нийтэд мэдээлэх;

3.4.3. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын эрсдэлийн харилцаа, холбооны чиглэлээр сургалт зохион байгуулах;

3.4.4. Хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл, олон нийтийн сүлжээнд тандалт, судалгаа хийж, тухай бүр тайлбар, залруулга хийх;

3.4.5. Эрсдэлийн мэдээлэл харилцааг эрчимжүүлж, өдөр тутмын нөхцөл байдалтай уялдуулан зөвлөмж, сэрэмжлүүлэг гарган түгээх;

3.4.6. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын талаар иргэдэд мэдээлэл өгөх 119 тусгай дугаарын утсыг 7/24 цагаар ажиллуулах, тайланг өдөр бүр ЭМЯ-нд ирүүлэх;

3.4.7. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын үед лабораторийн бэлэн байдлыг хангаж, лабораторийн шинжилгээ хийх;

3.4.8. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын хүн амын дундах өргөжүүлсэн тандалтыг мэргэжлийн байгууллагуудтай хамтран хийх.

3.5. Сэтгэцийн эрүүл мэндийн үндэсний төв:

3.5.1. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын үед нийгмийн сэтгэлзүйн байдлыг тандаж судлан, зөвлөгөө зөвлөмжөөр ханган ажиллаж, тайланг ЭМЯ-нд ирүүлэх;

3.5.2. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын сэтгэлзүйн төрөлжсөн зөвлөмж (эрүүл мэндийн ажилтан, өвчтөн, сахиур, хавьтал) боловсруулж, зорилтот бүлэгт хүргэх;

3.5.3. Сэтгэцийн эрүүл мэндийн асуудалтай, хяналтын өвчтөн, тэдгээрийн гэр бүлд хяналт тавьж, коронавируст халдвар (КОВИД-19)-аас сэргийлэх зөвлөгөө, зөвлөмжөөр тогтмол хангах;

3.5.4. Сэтгэцийн эрүүл мэндийн чиглэлээр зөвлөгөө өгөх 24 цагийн утас ажиллуулах.

3.6. Аймаг, Нийслэлийн эрүүл мэндийн газар:

3.6.1. Орон нутгийн хэмжээнд Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын тархалтын түвшинг Засгийн газрын 2021 оны 45 дугаар тогтоолын дагуу 7 хоног тутам үнэлж, тохирсон хариу арга хэмжээг төлөвлөн зохион байгуулах;

3.6.2. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-тай тэмцэх, сэргийлэх, бэлэн байдлын төлөвлөгөөнд тодотгол хийж, тандалт, хариу арга хэмжээг шуурхай зохион байгуулах;

3.6.3. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын батлагдсан тохиолдлын эх уурхайг судлах, хавьтлыг тогтоох, голомтын цар хүрээг тодорхойлох, хариу арга хэмжээг шуурхай авах;

3.6.4. Коронавируст халдварыг илрүүлэх шинжилгээний цэг байгуулан ажиллах, үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулах;

3.6.5. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын тандалт, тусламж үйлчилгээг нэгдсэн зохицуулалтаар хангах мэргэжлийн багийг байгуулан ажиллуулах;

3.6.6. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын талаарх хариу арга хэмжээний багуудын мэдээ, мэдээллийг нэгтгэн, холбогдох байгууллагыг мэдээллээр хангах;

3.6.7. Хариу арга хэмжээний багийн хамгаалах хувцас хэрэгсэл, эм урвалж бодис, оношлуур, тоног төхөөрөмж, ариутгал халдваргүйжүүлэх бодисын нөөц, хэрэгцээг тогтмол үнэлж, бэлэн байдлыг хангах.

3.7. Төрийн болон хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллага:

3.7.1. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-тай тэмцэх, сэргийлэх, бэлэн байдлын төлөвлөгөөнд тодотгол хийж хэрэгжүүлэх;

3.7.2. Томуу томуу тест өвчин, амьсгалын замын цочмог хүнд халдварын тандалтыг өргөжүүлэх, халдварын сэргийлэлт, хяналтын багийн үйл ажиллагааг тогтмолжуулах;

3.7.3. Эрүүл мэндийн байгууллага бүр эрсдэлийн үнэлгээг тухай бүр (нийгмийн эрүүл мэндийн арга хэмжээ авахаас өмнө, дараа, тархалтын түвшин өөрчлөгдөх г.м) хийж, халдвараас сэргийлэх арга хэмжээг авах;

3.7.4. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын сэжигтэй тохиолдлыг түр тусгаарлах, эмчлэх өрөөг Эрүүл мэндийн сайдын 2019 оны А/537 дугаар тушаалын 9 дүгээр хавсралтын дагуу зохион байгуулах;

3.7.5. Эрүүл мэндийн ажилтан, үйлчлүүлэгч, хэвтэн эмчлүүлэгчдийн дунд эмнэлэгт суурилсан идэвхтэй тандалт хийх;

3.7.6. Үйлчлүүлэгч, хэвтэн эмчлүүлэгч болон эрүүл мэндийн ажилтнуудын дунд Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын эмнэлзүйн шинж тэмдгийн тандалт хийх;

3.7.7. Эрүүл мэндийн ажилтныг хувийн хамгаалах хувцас, багаж хэрэгсэл, бодис, эм, урвалжаар хангах;

3.7.8. Үйлчлүүлэгчдийн биеийн халууныг хэмжиж, QR код эсхүл үйлчлүүлэгчийн овог нэр, регистрийн дугаар, утас, оршин суугаа хаягийн бүртгэл хийх;

3.7.9. Үйлчлүүлэгчийн эмнэлэгт ирэх хөдөлгөөнийг бууруулж, байнгын хяналтад байдаг зорилтот бүлгийн иргэнд цахимаар зөвлөгөө өгөх, хяналт тавих, гэрээр эмнэлгийн тусламж үйлчилгээг үзүүлэх зохицуулалт хийх;

3.7.10. Өвчтөний өрөөнд орох эмнэлгийн ажилтны тоог хязгаарлах, орсон гарсан хүний бүртгэл хөтлөх;

3.7.11. Халдварын сэжигтэй тохиолдол харьяа нутаг дэвсгэр, хилийн боомтод илэрвэл мэргэжлийн багийг илгээж, хариу арга хэмжээг салбар хоорондын байгууллагуудтай хамтран шуурхай авч хэрэгжүүлэх;

3.7.12. Эмнэлэг хооронд өвчтөн шилжүүлэхдээ өвчтөний аюулгүй байдлыг хангах;

3.7.13. Хөтөч ажилтанг ажиллуулж, халдварын шинж тэмдэг бүхий үйлчлүүлэгчийг үзлэгийн өрөө рүү чиглүүлэн, бусад үйлчлүүлэгчтэй хавьтал болохоос сэргийлэх;

3.7.14. Эрүүл мэндийн байгууллагаар үйлчлүүлж буй хүнд зай барих, амны хаалт зүүх, гарын эрүүл ахуй сахих, зөв ханиаж, найтаах санамж, анхааруулга өгөх;

3.7.15. Амбулатори, хүлээн авах, яаралтай тусламжийн хэсэгт хэт ачаалал үүсэхээс сэргийлж, эмнэл зүйн шинж тэмдэг бүхий үйлчлүүлэгчийг бусад үйлчлүүлэгчээс тусад нь хүлээн авах бүстэй байхаар зохион байгуулах;

3.7.16. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын голомтод байнгын болон эцсийн халдваргүйжүүлэлт хийх;

3.7.17. Тусгаарлан ажиглах байрны бэлэн байдлыг хангах, нэмэлт ор дэлгэх зэрэг шаардлагатай арга хэмжээнд харьяа засаг захиргаа, холбогдох байгууллагуудтай хамтран ажиллах;

3.8. Иргэний агаарын болон төмөр зам, нийтийн тээврийн газар:

3.8.1. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-аас сэргийлэх бэлэн байдлын төлөвлөгөөнд тодотгол хийж хэрэгжүүлэх;

3.8.2. Нисэх онгоцны буудал, авто, төмөр замын зорчигч үйлчилгээний төвүүдэд коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын сэжигтэй зорчигчийг түр тусгаарлах өрөө, галт тэрэг, агаарын хөлөгт тусгаарлах хэсгийг бэлтгэж, бэлэн байдлыг хангах;

3.8.3. Зорчигч тээврийн байгууллага аяллын явцад зорчигчдын эрүүл мэндэд хяналт тавьж, сэжигтэй тохиолдол илэрсэн үед холбогдох байгууллагад нэн даруй мэдээлж, зохих хариу арга хэмжээ авах;

3.8.4. Халдвар бүртгэгдсэн улс, орон нутаг руу аялал хийх тээврийн хэрэгслийн багийг хамгаалах хувцас, хэрэгсэл, шаардлагатай эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, халдваргүйжүүлэх бодисоор хангах;

3.8.5. Ажилтанд урьдчилан сэргийлэх эрүүл ахуйн дэглэм сахих талаар сургалт зохион байгуулж, амны хаалт, гар халдваргүйжүүлэх бодисоор тогтмол хангах;

3.8.6. Ариун цэврийн өрөө, гар угаах нөхцөлийг бүрдүүлж, үйлчилгээний танхим, ариун цэврийн өрөөнд гар халдваргүйжүүлэгч бодисыг хүрэлцэхүйц тоо, хэмжээгээр байршуулах;

3.8.7. Мэргэжлийн байгууллагаас гаргасан зөвлөмжийг урсдаг цахим самбар болон бусад хэлбэрээр байршуулах, зорчигчдод халдвараас урьдчилан сэргийлэх зөвлөмж өгөх;

3.8.8. Үйлчлүүлэгчдийн биеийн халууныг зайнаас хэмжиж, амны хаалт зүүсэн зорчигчдод үйлчлэх.

3.9. Хилийн нэвтрэх цэг:

3.9.1. Хилийн нэвтрэх цэгт Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-аас сэргийлэх, хариу арга хэмжээ авах, бэлэн байдлын төлөвлөгөөнд тодотгол хийх, хэрэгжилтийг хангаж ажиллах;

3.9.2. Хилийн нэвтрэх цэгт сэжигтэй зорчигчийг түр тусгаарлах өрөө, шаардлагатай тоног төхөөрөмж, хувийн хамгаалах хувцас, хэрэгсэл, ариутгал, халдваргүйжүүлэлтийн багаж, бодис, эмийн нөөцийг МХЕГ-ын даргын 2018 оны “Заавар батлах тухай” А/192 дугаар тушаалын 4 дүгээр хавсралтаар баталсан шаардлагын дагуу бүрдүүлж, бэлэн байдлыг хангах;

3.9.3. Агаарын хилийн боомт дээр Иргэний нисэхийн ерөнхий газрын дэргэдэх APIS (Advance passenger information system) цахим программын тусламжаар зорчигчийн мэдээллийг урьдчилан авч, хариу арга хэмжээг төлөвлөх;

3.9.4. Онгоцны нисэх багийн даргаас зорчигчийн эрүүл мэндийн ерөнхий мэдүүлэг, (general declaration form) галт тэрэгний дарга, үйлчлэгч, автобус, автомашины жолоочоос зорчигчийн эрүүл мэндийн мэдээлэл, зорчигчийн тоо, суудлын дугаар бүхий нэрсийн жагсаалтын хамт авч, хяналт тандалт хийх төлөвлөлтийг зохион байгуулах;

3.9.5. Улсын хилийн боомтоор нэвтэрч буй зорчигч, жолооч, нислэгийн баг бүрэлдэхүүн, галт тэрэг, вагоны дарга, үйлчлэгч, төмөр замын хөлөг ажилтнаас МХЕГ-ын даргын 2020 оны А/31 дүгээр тушаалын хавсралтаар баталсан “Зорчигчийн эрүүл мэндийн мэдүүлэг”-ийн хуудсаар асуумж судалгаа авч, биеийн халууныг хэмжин, хяналт тандалт хийх.

КОРОНАВИРУСТ ХАЛДВАР (КОВИД-19)-ЫН ХАРИУ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТҮР ЗААВАР

Нэг. Хариу арга хэмжээний зохион байгуулалт

1.1. Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар нь ХӨСҮТ, дүүрэг, өрхийн эрүүл мэндийн төв, дайчлагдан ажиллах бусад багуудтай хамтран Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын тандалт, хариу арга хэмжээг зохион байгуулна.

1.2. Халдварын үе шат, тархалтын түвшингээс хамаарч, аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар нь шуурхай хариу арга хэмжээний багийг нэмэлтээр гарган томилгоожуулна.

Хоёр. Шуурхай хариу арга хэмжээний багийн чиг үүрэг

2.1. Шуурхай хариу арга хэмжээний баг нь батлагдсан тохиолдлын мэдээллийн дагуу хариу арга хэмжээ авч ажиллана.

2.2. Батлагдсан тохиолдлоос тархвар судлалын судалгааны асуумжийн дагуу мэдээлэл цуглуулан, хавьтлыг тогтоон, тандалтын цахим программд оруулна.

2.3. Шуурхай хариу арга хэмжээний баг нь батлагдсан тохиолдол, хавьталд эмчийн үзлэг хийж, эрэмбэлэн ангилж, эмнэл зүйн хүндэвтэр, хүнд болон маш хүнд тохиолдлыг эмнэлэгт, хөнгөн хэлбэрийг тусгаарлан ажиглах байранд тээвэрлэн хүргэх эсхүл өөрийн хүсэлтээр гэрт нь тусгаарлан, зөвлөгөө өгнө.

2.4. Шинж тэмдэг илэрсэн хавьталд эмнэлзүй, тархвар судлалын асуумжид үндэслэн антигенд суурилсан түргэвчилсэн шинжилгээ хийж, зэрэг гарсан тохиолдлыг тусгаарлана.

2.5. Шуурхай хариу арга хэмжээний баг нь 24 цагийн тайланг тухайн орон нутгийн эрүүл мэндийн байгууллагын удирдлагад мэдээлнэ.

Гурав. Эрүүл мэндийн байгууллагад сэжигтэй тохиолдол илэрсэн үед авах хариу арга хэмжээ

3.1. Төрийн болон хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллага бүр коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын хариу арга хэмжээний төлөвлөгөөг хэрэгжүүлж ажиллана.

3.2. Үзлэгийн явцад коронавируст халдвар (КОВИД-19) гэж сэжиглэсэн тохиолдолд эмч тухайн өрөөнд гарах, орох хөдөлгөөнийг түр зогсоож, байгууллагын удирдлагад шууд мэдээлнэ.

3.3. Эрүүл мэндийн байгууллагын удирдлага сэжигтэй тохиолдолд үйлчилгээ үзүүлсэн эрүүл мэндийн ажилтан, тухайн иргэнийг түр тусгаарлан шуурхай хариу арга хэмжээний багийг дуудан үүрэгжүүлнэ.

3.4. Шуурхай хариу арга хэмжээний баг нь сэжигтэй тохиолдолд антиген илрүүлэх түргэвчилсэн шинжилгээ хийж, хавьтлыг тогтоон голомтод халдваргүйжүүлэлт хийнэ.

3.5. Сэжигтэй тохиолдол илэрсэн тухай мэдээг “Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын тандалт, сэргийлэлтийн түр заавар”-т тусгасан бүртгэл, мэдээллийн дагуу мэдээлнэ.

Дөрөв. Халдвар тархалтын түвшинд тохирсон хариу арга хэмжээ

4.1. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын халдварын тархалтын үе шатнаас хамаарч дараах арга хэмжээг зохион байгуулна (Хүснэгт 1).

Хүснэгт 1. Коронавируст халдвар (КОВИД-19) тархалтын түвшинд тохирсон хариу арга хэмжээ

Авах арга хэмжээний чиглэл	Коронавируст халдвар (КОВИД-19) тархалтын түвшин			
	Халдвар илрээгүй (ногоон)	Зөөвөрлөгдсөн/алаг цоог тохиолдол бүртгэгдсэн (шар)	Халдвар голомтлон тархсан (улбар шар)	Халдвар хүн амын дунд өргөн тархсан (улаан)
Тандалт	<ul style="list-style-type: none"> - Хилийн нэвтрэх цэгийн тандалт - ТТӨ/АЗЦХХ-ын харуулдан тандалт - Үйл явдалд суурилсан тандалт - Ажлын байран дээрх шинж тэмдгийн тандалт (өдөр тутам) - Тархалтын түвшингийн үнэлгээ (7 хоног тутам) 	<p>Ногоон түвшингийн арга хэмжээн дээр НЭМЖ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Өндөр эрсдэлтэй хүн амын (худалдаа, үйлчилгээ, банк гм) дунд тогтмол, түүвэрчилсэн тандалт 	<p>Шар түвшингийн арга хэмжээн дээр НЭМЖ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Эрүүл мэнд, асрамж, хорих саатуулах газар зэрэгт идэвхтэй тандалт - Эмнэлэгт суурилсан тандалт - Голомтын өргөтгөсөн тандалт - Шинэ голомтын судалгаа 	<p>Улбар шар түвшингийн арга хэмжээн дээр НЭМЖ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Хавсарсан суурь өвчтэй, 60-аас дээш настай хүмүүсийн хяналт - Эрүүл мэнд, асрамж, хорих саатуулах газар, стратегийн ач холбогдолтой байгууллага дахь идэвхтэй тандалт, хяналт өргөжүүлэх
Халдварын тархалт ихтэй нутгаас халдварын тархалт багатай нутагт ирсэн иргэн	<ul style="list-style-type: none"> - Тусгаарлан ажиглах байранд 14 хоног - 6 дахь хоногт бх-ПГУ Шинж тэмдэг илэрвэл бх-ПГУ 	<ul style="list-style-type: none"> - Тусгаарлан ажиглах байранд 14 хоног - 6 дахь хоногт бх-ПГУ - Шинж тэмдэг илэрвэл бх-ПГУ 	<ul style="list-style-type: none"> - Тусгаарлан ажиглах байранд 7 хоног, гэрт 7 хоног - 6 дахь хоногт бх-ПГУ - Шинж тэмдэг илэрвэл бх-ПГУ эсхүл антигенд суурилсан түргэвчилсэн шинжилгээ 	<ul style="list-style-type: none"> - Тусгаарлан ажиглах байранд 7 хоног, гэрт 7 хоног - 6 дахь хоногт бх-ПГУ - Шинж тэмдэг илэрвэл бх-ПГУ эсхүл антигенд суурилсан түргэвчилсэн шинжилгээ

Авах арга хэмжээний чиглэл	Коронавируст халдвар (КОВИД-19) тархалтын түвшин			
	Халдвар илрээгүй (ногоон)	Зөөвөрлөгдсөн/алаг цоог тохиолдол бүртгэгдсэн (шар)	Халдвар голомтлон тархсан (улбар шар)	Халдвар хүн амын дунд өргөн тархсан (улаан)
Хавьтал судлалын зохион байгуулалт	Халдвар илрээгүй (ногоон)	Зөөвөрлөгдсөн/алаг цоог тохиолдол бүртгэгдсэн (шар)	Халдвар голомтлон тархсан (улбар шар)	Халдвар хүн амын дунд өргөн тархсан (улаан)
Хавьтал		<ul style="list-style-type: none"> - Тусгаарлан ажиглах байранд 14 хоног - 6 дахь хоногт бх-ПГУ - Шинж тэмдэг илэрвэл бх-ПГУ 	<ul style="list-style-type: none"> - Тусгаарлан ажиглах байранд 14 хоног - 6 дахь хоногт бх-ПГУ - Шинж тэмдэг илэрвэл антигенд суурилсан түргэвчилсэн шинжилгээ - Антигенд суурилсан түргэвчилсэн шинжилгээ сөрөг гарвал бх-ПГУ шинжилгээ 	<ul style="list-style-type: none"> - Гэрт 14 хоног тусгаарлана. - Эмнэлзүйн шинж тэмдэг илэрсэн үед антигенд суурилсан түргэвчилсэн шинжилгээ хийнэ. - бх-ПГУ шинжилгээг 6 дахь хоногт авна.
Сэжигтэй, магадлалтай тохиолдол	- Шинж тэмдэг илэрвэл бх-ПГУ шинжилгээ	- Шинж тэмдэг илэрвэл бх-ПГУ шинжилгээ	Шинж тэмдэг илэрвэл бх-ПГУ шинжилгээ	- Шинж тэмдэг илэрвэл антиген суурилсан түргэвчилсэн шинжилгээ, сөрөг тохиолдолд бх-БХ-ПГУ шинжилгээ
Гадаад улс орноос ирсэн иргэн	<ul style="list-style-type: none"> - Тусгаарлан ажиглах байранд 7 хоног, гэрт 7 хоног, нийт 14 хоног - 6 дахь хоногт бх-ПГУ - Шинж тэмдэг илэрвэл антигенд суурилсан түргэвчилсэн шинжилгээ 			
Батлагдсан тохиолдолд тусламж үйлчилгээ үзүүлж байгаа эрүүл мэндийн ажилтан	<ul style="list-style-type: none"> - Идэвхитэй тандалтын зорилгоор бх-ПГУ шинжилгээ хийнэ. - Дархлаажуулалтад бүрэн хамрагдсан, халдвар аваад эдгэрсэн тохиолдолд бх-ПГУ шинжилгээ хийхгүй - Эсрэгбие илрүүлэх шинжилгээг 6 сар тутамд 1 удаа авч дархлаа тогтоцыг тодорхойлно. 			

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭНД МӨРДӨХ ХАЛДВАРЫН СЭРГИЙЛЭЛТ, ХЯНАЛТЫН ТҮР ЗААВАР

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Эрүүл мэндийн байгууллага болон эрүүл мэндийн бус байгууллагын барилга байгууламжийг ашиглан эмнэлэг дэлгэж, коронавируст халдварын тохиолдлыг тусгаарлах, тусгаарлан эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ үзүүлэх, илрүүлэг, эрэмбэлэн ангилалт хийх үйл ажиллагаанд энэхүү зааврыг баримтлана.

1.2. Эрүүл мэндийн байгууллагад хүчин төгөлдөр хэрэгжиж буй халдварын сэргийлэлт, хяналт, эмнэлгийн гаралтай аюултай хог хаягдлын менежментийн журам, зааврыг мөрдөж ажиллана.

1.3. Эрүүл мэндийн байгууллагаар үйлчлүүлж байгаа хүн бүрийг эрсдэлтэй тооцон тусламж үйлчилгээний төрөл, хэлбэрээс үл хамааран эмнэлгийн бүх ажиллагсад амны хаалт зүүж, гарын эрүүл ахуйг сахина. Шингэн цацагдах, үсрэх эрсдэлтэй үед нүүрний хаалт, эмнэлгийн нэг удаагийн халадыг хэрэглэж эмнэлэг бүр халдвараас сэргийлэх стандарт дэглэмийг мөрдөнө.

Хоёр. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-тай өвчтөнийг хэвтүүлэн эмчлэх эмнэлэг, тусгаарлах байрны зохион байгуулалт

2.1. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын сэжигтэй, магадлалтай, батлагдсан тохиолдлыг эмнэлэгт, тархалтын түвшингээс хамаарч хавьтлыг тусгаарлан ажиглах байр эсхүл гэрт нь тусгаарлана.

2.2. Нийтийг хамарсан халдвар бүртгэгдэж орны ачаалал ихэсч, тусгаарлах эмнэлэг хүрэлцээгүй болсон үед нэмэлтээр эмнэлэг дэлгэх, шинж тэмдэггүй болон хөнгөн хэлбэрээр өвчилсөн иргэдийг тусгаарлан ажиглах байранд, хавьтлыг гэрт нь тусгаарлах арга хэмжээг нөхцөл байдалд тохируулан авч хэрэгжүүлнэ.

2.3. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын батлагдсан тохиолдлыг тусгаарлах эмнэлэг, байгууламж нь халдвартай буюу улаан, халдварын эрсдэл дунд буюу шар, халдваргүй буюу ногоон гэсэн 3 бүсэд хувааж, тусгаарлалтыг зохион байгуулна. Доорх бүсүүд нь хоорондоо бүрэн тусгаарлагдсан байна.

2.3.1. Халдвартай улаан бүс: халдварын сэжигтэй, магадлалтай, батлагдсан үйлчлүүлэгчийн хэвтэн эмчлүүлэх хэсэг;

2.3.2. Шар бүс: халдвартай бүсэд ажилласан эрүүл мэндийн ажилтны хамгаалах хувцас тайлах хэсэг байна. Тус хэсэгт 50 литрээс дээш хэмжээтэй (өргөн 50 см, урт нь 80 см дээш байх) том амсартай хог хаягдал цуглуулах уут бүхий хогийн сав, гар халдваргүйжүүлэх бодис, гутал халдваргүйжүүлэх уусмал болон урт бариултай губка, нүдний шил халдваргүйжүүлэх бодис зэргийг бэлтгэсэн байна.

2.3.3. Халдваргүй ногоон бүс: эмнэлгийн ажилтны байрлах өрөө, эмнэлгийн бусад хэсгийг хамруулна.

2.4. Тусгаарлах эмнэлэгт өвчтөн хүлээн авах хаалга, эмнэлгийн ажилтны орох, гарах хаалга тусдаа байхаар зохион байгуулна. Тусгаарлах эмнэлгийн өвчтөний өрөө нь агааржуулалт сайтай байх ба механик агааржуулалттай, байгалийн агааржуулалттай бол салхивч нь нээгддэг байна.

2.5. Сэжигтэй тохиолдлыг шинжилгээний хариу гартал нэг, нэгээр тусгаарлана. Хэрэв нэгээс дээш хүнийг нэг өрөөнд тусгаарлах бол ор хоорондын зай 1.5-2 метрээс дээш байх ба ор хооронд тусгаарлагч ашиглана.

2.6. Батлагдсан тохиолдлыг нэг оронд оногдох талбайн хэмжээ 8 м²-аас багагүй байхаар тооцож хамтад нь тусгаарлаж болно.

2.7. Шинээр оношлогдсон өвчтөнийг эмчилгээ, тусгаарлалтын хугацаа дуусч байгаа хүнтэй хамт нэг өрөөнд тусгаарлахгүй.

2.8. Тусгаарлах өрөө нь дотроо гарын угаалтуур, саван, суултууртай байна. Өрөө нь дотроо ариун цэврийн өрөөгүй нийтийн ариун цэврийн өрөө ашиглаж байгаа үед коридорыг улаан бүсэд тооцож зохион байгуулалтыг хийнэ.

2.9. Хөдөө, орон нутагт биосуултуур, гоожуурт угаагуур, жорлон ашиглаж болно. Эмнэлгийн ажилтан бусад хүнийхээс өөр жорлон, угаагуур ашиглана.

Гурав. Тусгаарлах эмнэлэгт мөрдөх халдвараас сэргийлэх арга хэмжээ

3.1. Халдвартай бүсэд мөрдөх халдвараас сэргийлэх арга хэмжээ

3.1.1. Ажилтан улаан бүсэд орох давтамж, ажиллах хугацааг бага байлгахгаар тооцож, үйл ажиллагааг зохион байгуулна.

3.1.2. Батлагдсан болон сэжигтэй тохиолдолд тусламж үзүүлэх ажилтныг тус тусад нь томилно. Хэрэв нэг ажилтан ажиллаж байгаа бол сэжигтэй тохиолдолд тусламж үйлчилгээг эхэлж үзүүлсэний дараа батлагдсан тохиолдолд тусламж үйлчилгээг үзүүлнэ. Тохиолдол хооронд хамгаалах хувцас солино.

3.1.3. Үйлчлүүлэгчийн өрөөнд халдваргүйжүүлэлт хийхдээ өвчтөн болон орчны эд зүйлд хүрэлцэж хувцсаа бохирдуулахаас сэргийлж, зай барина.

3.1.4. Хамгаалах хувцас, хэрэгслийг Хүснэгт 2-т заасны дагуу зөв, зүй зохистой хэрэглэнэ.

3.1.5. Тусламж үйлчилгээ үзүүлэх үедээ өвчтөнд хүрэлцсэн бол гадна талын бээлийг үйлчлүүлэгч хооронд солино.

3.1.6. Халдвартай бүсэд байгаа мэдээллийг цахимаар авах боломж (дата, таблет, гар утас, бусад тоног төхөөрөмж)-оор хангана. Эрүүл мэндийн ажилтнууд халдвартай бүсэд өөрсдийн гар утсыг авч орохгүй болно.

3.1.7. Халдвар дамжуулах эрсдэл багатай даралтны аппарат, чагнуур, халууны шил, пульсоксиметр зэрэг багаж хэрэгслийг үйлчлүүлэгч хооронд 70 хувийн спирт эсхүл зориулалтын халдваргүйжүүлэх бодистой салфеткаар арчиж халдваргүйжүүлнэ.

3.1.8. Өвчтөний өрөөний агаар сэлгэлтийг тогтмол боломжгүй бол 2 цаг тутам 10-15 минут хийх ба өрөөний хаалгыг хаалттай байлгана.

3.1.9. Тусгаарлалтад байгаа үйлчлүүлэгчийг өрөөнөөс гарах, бусад хүмүүстэй уулзахыг хориглоно.

3.1.10. Тусгаарлалтад байгаа үйлчлүүлэгчийн эд зүйлсийг өрөөнөөс гаргахгүй. Зайлшгүй шаардлагагай хэрэгцээний эд зүйлсийг гаднаас оруулж болно.

3.1.11. Үйлчлүүлэгчийн өрөөнд орох эмнэлгийн ажилтан (инженер, техникийн ажилчин, сантехникийн слесарь), ар гэр, сахиур зэрэг хүний тоог хязгаарлаж, орж, гарсан хүмүүсийн бүртгэлийг хөтөлнө. Өвчтөний өрөөнд (улаан бүс) орсон ажилтны бүртгэлийг хөтөлнө.

3.1.12. Зайлшгүй шаардлагаар түр хугацаагаар өвчтөний өрөөнд орсон гэр бүлийн гишүүд, бусад хүмүүст хамгаалах хувцас өмсгөнө. Хамгаалах хувцсыг эрүүл мэндийн ажилтны хяналтан дор тайлна.

3.1.13. Тусгаарлах эмнэлэгт зөөврийн рентген, хэт авианы оношилгоо хийх аппарат, тоног төхөөрөмж байршуулсан байна.

3.2. Хувцас тайлах хэсэг буюу шар бүсэд мөрдөж ажиллах халдвараас сэргийлэх арга хэмжээ

3.2.1. Хамгаалах хувцас, хэрэгсэл өмсөхгүйгээр халдвартай болон завсрын бүсэд орохыг хатуу хориглоно.

3.2.2. Хамгаалах хувцас хэрэгслийг зааврын дагуу тайлж гараа халдваргүйжүүлнэ.

3.2.3. Хувцас тайлах хэсгийг камержуулна.

3.2.4. Хувцас тайлах дараалал, бие бүрэн харагдах толь байршуулна.

3.2.5. Ажилтан хувцас тайлахдаа дараалал, санамжийг нэг бүрчлэн харж, толинд шалгаж тайлна.

3.2.6. Нэг удаагийн үзлэгийн бээлийг ажил дууссаны дараа халдваргүйжүүлэхгүй шууд тайлж, хаях бөгөөд зөвхөн ахуйн бээлийг халдваргүйжүүлнэ.

3.2.7. Халдвартай бүсэд өмссөн гутлаа шар бүсэд тайлж үлдээгээд ногоон бүс рүү цэвэр гутлаа өмсөж орно. Өмсөх гутлыг шар бүсийн гадна үүдэнд бэлтгэж тавьсан байна.

3.2.8. Хувцас тайлах хэсэгт гар халдваргүйжүүлэх бодис нь мэдрэгчтэй эсхүл тохойгоор ажилладаг савтай байна.

3.2.9. Хувцас тайлах хэсэгт үлдээсэн гутал, давтан ашиглагдаж байгаа хэрэгслийг ариутгалын ажилтан эсхүл үйлчлэгч цэвэрлэж, халдваргүйжүүлээд ногоон бүс рүү гаргана.

3.2.10. Шар бүс дэх хог хаягдлыг ариутгалын ажилтан эсхүл үйлчлэгч улаан бүсээр гаргаж, шар бүсэд халдваргүйжүүлэлтийг хийгээд хамгаалах хувцсаа тайлна.

3.2.11. Шар бүсэд цэвэрлэгээний ус, халдваргүйжүүлэх уусмалыг зайлуулах бохир усны шугам хоолой байхгүй үед улаан бүс рүү оруулж асгана.

3.3. Халдваргүй бүсэд мөрдөж ажиллах халдвараас сэргийлэх арга хэмжээ

3.3.1. Эмнэлгийн ажилчдыг аль болох нэг нэгээр байлгана. Өрөө нь агааржуулалт хийх боломжтой байна.

3.3.2. Өрөө хооронд сэлгүүцэхгүй, хамт сууж хоол идэхгүй, хүн бүр өөрийн аяга, тавга зэрэг хоолны хэрэгсэлтэй байна.

3.3.3. Өвчний түүх, сувилгааны карт зэрэг цаасан материалтай харьцахдаа нэг удаагийн амны хаалт зүүж, ажил дууссаны дараа гараа угаах эсхүл халдваргүйжүүлнэ.

3.3.4. Цаасан материалыг халдваргүй бүсэд сувилагчийн постон дээр хөтөлнө. Амрах өрөөнд оруулж хөтлөхийг хориглоно.

3.3.5. Халдвартай бүсэд хэрэглэсэн эд зүйл, цаасан материалыг халдваргүй бүсэд оруулахыг хориглоно.

3.3.6. Эмнэлгийн ажиллагсадын байрлах хэсэгт усанд орох болон хувцас угаах, индүүдэх нөхцлийг бүрдүүлсэн байна.

3.3.7. Ус буцалгагч, хоол халаах цахилгаан зуух, хөргөгчтэй байна.

3.3.8. Эмнэлгийн өмд, цамц, гутал 2-оос доошгүй байх, хамгаалах хувцсны дотор өмссөн өмд цамцыг халдваргүй бүсэд ороод сольж өмсөх өмд, цамц, гутал тусдаа байна.

3.3.9. Багаж, хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийг цэвэрлэх, халдваргүйжүүлэх, ариутгахад Эрүүл мэндийн сайдын 2019 оны 537 дугаар тушаалын 2 дугаар хавсралтыг мөрдөнө.

Дөрөв. КОВИД-19 өвчтөнг эмнэлгийн бус орчинд эмчлэх, хянах үед мөрдөх халдвараас сэргийлэх арга хэмжээ

4.1. Агааржуулалт сайтай өрөөнд гэр бүлийн гишүүдээс аль болох тусдаа байж, цонх хаалгаа нээж агааржуулалт тогтмол хийнэ. Тусдаа өрөөнд байх боломжгүй бол дор хаяж 1.5-2 метрийн зай барина.

4.2. Гэрээр асрах, сувилах хүний тоог хязгаарлаж, гэртээ зочин хүлээж авахгүй байна.

4.3. Эрүүл мэндийн ажилтан эсхүл асарч, сувилж байгаа хүн өвчтөн болон түүний орчинтой ямар нэг байдлаар харьцсан бол гараа савандаж угаана эсхүл гар халдваргүйжүүлэх уусмал ашиглана.

4.4. Үзлэг, тусламж үйлчилгээний үед өвчтөнд эмнэлгийн маск зүүлгэнэ. Ханиах, найтаах үед ам, хамрыг бүрэн дарах сальфетка, алчуур хэрэглүүлнэ.

4.5. Эрүүл мэндийн ажилтан амны хаалт зүүж, хамгаалах хувцас өмсөнө. Гэр бүлийн гишүүд амны хаалт зүүнэ.

4.6. Биологийн шингэн, ялангуяа амны хөндийн болон амьсгалын замын шүүрэл, өтгөнтэй шууд харьцахаас зайлсхийх. Харьцах бол бээлий хэрэглэнэ.

4.7. Өвчтөнд зориулсан тусдаа гарын алчуур, цагаан хэрэгсэл, даавуу, сав суулга хэрэглэнэ. Эдгээр зүйлсийг савантай усаар цэвэрлэж, дахин хэрэглэж болно.

4.8. Өвчтөний өрөөний ширээ, ор, хаалганы бариул, тавилга зэрэг байнга хүрдэг хэсгийн гадаргууг өдөр бүр саван эсхүл угаалгын бодисоор цэвэрлэнэ.

4.9. Ариун цэврийн өрөөний гадаргууг өдөрт хамгийн багадаа нэг удаа цэвэрлэж, халдваргүйжүүлнэ.

4.10. Бохирлогдсон угаах зүйлсийг сэгсрэхгүй, арьс болон хувцсандаа хүргэхгүй. Өвчтэний хувцас, орны даавуу, ванны болон гар нүүрний алчуурыг 60-90°C-тэй усанд савандаж, эсхүл угаалгын нунтаг хэрэглэж угаана.

4.11. Биеийн шингэнээр бохирлогдсон даавуун эдлэл болон хувцсыг сэгсэрэхгүй, зөөлөн ороон авч, цэвэрлэхдээ бээлий болон хамгаалах хувцас

өмсөнө. Резинэн (ахуйн) бээлийг хэрэглэсний дараа савантай усаар цэвэрлээд 0.1% натрийн гипохлоритын уусмалаар халдваргүйжүүлнэ.

4.12. Хамгаалах хувцас хэрэгслийг хийх халдвартай хог хаягдлын ууттай байна.

Тав. Аэрозол үүсгэх ажилбарын үеийн халдвараас сэргийлэх арга хэмжээ

5.1. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын сэжигтэй, магадлалтай, батлагдсан тохиолдолд дараах ажилбаруудыг хийх үед аэрозол хэлбэрээр халдвар дамжих эрсдэлтэй.

5.1.1. Бронх дурандах;

5.1.2. Интубаци тавих, авах;

5.1.3 Амьсгал, зүрхний сэхээн амьдруулах тусламж үзүүлэх (CPR);

5.1.4. Зохиомол амьсгал (маск, интубаци);

5.1.5. Соруулга хийх;

5.1.6. Утлага эмчилгээ

5.1.7. Амьсгалын замд хийгдэх мэс засал;

5.1.8. Шүдний эмчилгээ, ерөм, борын машин ажиллуулан тусламж үзүүлэх

5.2. Аэрозол үүсгэх ажилбар хийх өрөө нь агаарын сөрөг даралттай эсхүл механик агааржуулах системтэй, салхивчаар агаар сэлгэлт хийх боломжтой байна. Хэрэв механик агааржуулах систем ашиглаж байгаа тохиолдолд агаар солилцох давтамж нь нэг цагт 12-оос багагүй байна.

5.3. Ажилбарын үед өрөөнд байх хүний тоог хамгийн бага хэмжээнд байлгана.

5.4. Ажилбар дууссаны дараа өрөөний агааржуулах системийг ажиллуулан агаар сэлгэлт хийж, өрөөг цэвэрлэж, халдваргүйжүүлнэ.

5.5. Аэрозол үүсгэх ажилбар гүйцэтгэх эрүүл мэндийн ажилтан иж бүрэн хамгаалах хувцас өмсөж эмнэлгийн зориулалтын 95 хувь буюу түүнээс дээш шүүлтүүртэй (N95, FFP2, FFP3) амны хаалт хэрэглэнэ.

Зургаа. Өвчтөнг шилжүүлэх, тээвэрлэх үеийн халдвараас сэргийлэх арга хэмжээ

6.1. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын батлагдсан тохиолдлыг өөр эмнэлэгт шилжүүлэх, зөөвөрлөх асуудлыг эмнэлзүй, халдварын сэргийлэлт, хяналтын баг зөвшилцөн шийдвэрлэнэ.

6.2. Зайлшгүй шаардлагатай оношилгоо, эмчилгээ хийх зорилгоор өвчтөнг эмнэлгийн бусад тасаг, хэсэг, өөр эмнэлэг рүү шилжүүлэх бол очих зам талбайг урьдчилан чөлөөлүүлж, бусад хүмүүстэй хавьтал болохоос сэргийлнэ.

6.3. Өвчтөнг шилжүүлэх, тээвэрлэх үед амны хаалт тогтмол зүүлгэнэ. Эрүүл мэндийн ажилтан хамгаалах хувцас өмсөнө.

6.4. Автомашин ашиглан тээвэрлэх үед үйлчлүүлэгчид тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх шаардлагагүй бол эмч, эрүүл мэндийн ажилтан жолоочийн бүхээгт сууна.

6.5. Коронавируст халдвартай болон халдварын сэжигтэй үйлчлүүлэгчийг зөөх тээврийн хэрэгслийн бэлэн байдлыг хангана.

6.6. Жолооч, эмчийн урд кабин хэсэг, зорчигчийн хэсгээс бүрэн тусгаарлагдсан байна.

6.7. Тээвэрлэх явцад цонх нээж агаар сэлгэлт хийх ба машины агааржуулах төхөөрөмж (air condition)-ийг ажиллуулахгүй. Гаднах агаараас сэлгэх (дотор агаараар сэлгэлтийг хориглох) сорох, хүйтэнд паар асаахдаа гадна агаараас сэлгэх горимыг сонгон ажиллуулна.

6.8. Түргэн тусламжийн машинд хүчилтөрөгчийн хангамж, маск, амбу, интубаци тавих хэрэгсэл, хамгаалах хувцас хэрэгсэл, гар халдваргүйжүүлэгч, дамнуурга, хогийн сав, цэвэрлэгээний материал, халдваргүйжүүлэх бодис гэх мэт яаралтай тусламж үзүүлэх болон халдвараас сэргийлэх хэрэгслийг бэлэн байлгана.

6.9. Автомашины аюулгүй байдлыг хангах, хурд тохируулахын зэрэгцээ дотроос холбоо барих боломжтой харилцаа холбооны хэрэгсэл, гар утастай байна.

6.10. Автомашиныг ашигласан тохиолдол бүрт гар хүрэлцэх хэсгүүдийг арчиж халдваргүйжүүлнэ.

6.11. Бөөлжис, цэр, цус зэрэг биологийн шингэнээр бохирлогдсон бол халдваргүйтгэн цэвэрлэнэ.

6.12. Автомашины кабиныг цэвэрлэсний дараа гар хүрэлцдэг хэсгүүдийг арчиж, өвчтөн хүрэлцээгүй бусад хэсэгт мананцар үүсгэгч, шүршигч ашиглан халдваргүйжүүлнэ. Мананцар үүсгэгч ашиглаж байгаа үед хаалга, цонхыг хааж, дотор талд хүн байхгүй нөхцөлд хийнэ. 2 цагийн дараа цэвэрлэгээ хийнэ.

Долоо. Эрүүл мэндийн ажилтныг халдвараас сэргийлэх

7.1. Тусгаарлах эмнэлэг, ажиглалтын байр, илрүүлэг, эрэмбэлэн ангилалт хийх нэгжүүдэд ажиллах ажилтан сургаж, бэлтгэгдсэн байна.

7.2. Хүн амын дунд коронавируст халдвар (КОВИД-19) халдвар өргөн тархсан орон нутагт тусгаарлах эмнэлэгт ажиллаж байгаа эрүүл мэндийн ажилтанг ажлын цагийн хэвийн горимоор ажиллуулна. Тусламж үйлчилгээ үзүүлэхдээ халдвараас сэргийлэх дэглэм баримтлан ажиллаж, ажил дууссаны дараа хувцас хэрэгслээ бүрэн сольж, халдвараас сэргийлэх арга хэмжээг мөрдөн ажиллана.

7.3. Халдвар хүн амын дунд өргөн тархаагүй орон нутагт тусгаарлах эмнэлэгт ажиллах эрүүл мэндийн ажилтанг тусгаарлан ажиллуулна. Тусгаарлалтад ажиллах дээд хугацаа 14 хоног байх ба эрүүл мэндийн байгууллага өөрийн үйл ажиллагааны онцлог, хүний нөөцийн төлөвлөлтөд тохируулан байрлах хугацааг дотоод журмаар зохицуулж ажиллаж болно.

7.4. Ажиллах хугацаанд байрлах өрөө нь тав тухтай, усанд орох, гар угаах, хувцас угаах нөхцлийг бүрдүүлсэн байна.

7.5. Ар гэрийн нөхцөл байдал, эрүүл мэндийн байдлыг харгалзан үзэж тусгаарлагдан ажиллах эрүүл мэндийн ажилтанг сонгоно.

7.6. Зүрх судас, амьсгалын замын архаг өвчтэй, чихрийн эхижин, хавдартай, жирэмсэн эрүүл мэндийн ажилтанг батлагдсан тохиолдолд тусламж үзүүлэх тусгаарлан ажиллуулахыг хориглоно.

7.7. Хариу арга хэмжээний баг, амбулатори, яаралтай тусламжийн үйлчилгээ үзүүлсэн ажилтан хамгаалах хувцас хэрэгслээ зөв өмсөж, аюулгүй тайлсан. халдвар авах эрсдэл бага үед тусгаарлагдах шаардлагагүй.

7.8. Тусгаарлагдан ажиллах эрүүл мэндийн ажилтанг орохын өмнө эмнэлзүйн шинж тэмдгийн тандалт хийж, коронавирус илрүүлэх бх-ПГУ шинжилгээнд хамруулна.

7.9. Тусгаарлагдан ажилласан эрүүл мэндийн ажилтанг батлагдсан тохиолдолд тусламж үзүүлсэн сүүлийн өдрөөс хойш 7 хоног тусгаарлана.

7.10. Эрүүл мэндийн ажилтан ажил эхлэхийн өмнө болон тусгаарлалт дуусахын өмнө (6 дахь хоногт) 2 удаа бх-ПГУ-ын шинжилгээнд хамрагдана. Ажиллах болон тусгаарлалтын явцад эмнэлзүйн шинж тэмдэг илэрвэл ажлыг зогсоож, тусгаарлалтад шилжүүлж, шинжилгээнд хамруулна.

7.11. Тухайн орон нутагт мутацид орсон шинэ вирусын халдварын тохиолдол бүртгэгдээгүй бол халдвар аваад эдгэрсэн, 2 тун дархлаажуулалтад хамрагдсан ажилтанг ажил дууссаны дараа тусгаарлахгүй, бх-ПГУ-ын шинжилгээнд хамруулах шаардлагагүй.

7.12. Батлагдсан тохиолдолд тусламж үйлчилгээ үзүүлж буй эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийг дархлаа тогтоцыг тодорхойлох эсрэгбие илрүүлэх шинжилгээнд 6 сард 1 удаа хамруулна.

7.13. Халдварын сэжигтэй, магадлалтай, батлагдсан тохиолдлоос тархварзүйн асуумж авах, хөнгөн үед биеийн байдлыг хянах үед тусгаарлах өрөөнд орохгүйгээр дотуур утас, гар утас, камер, дуудлагын систем ашиглаж, хавьтал болох, халдвартай бүсэд орох эрүүл мэндийн ажилтны тоо, давтамжийг багасгана.

7.14. Батлагдсан тохиолдолд тусламж үйлчилгээ үзүүлэхдээ хавьтал болох хугацааг аль болох бага байлгана.

7.15. Шүүлтүүртэй амны хаалтны дотор нэг удаагийн амны хаалт зүүхэд нүүрэнд бүрэн наалдаж битүүмжлэл үүсэхгүй тул давхарлаж зүүхийг хориглоно.

Найм. Эрүүл мэндийн ажилтанг халдвараас сэргийлэхэд чанар, халдварын сэргийлэлт, хяналт, сувилахуйн албаны гүйцэтгэх үүрэг

8.1. Ажиллагсадыг халдварт өртөхөөс сэргийлэх, сургах, бэлтгэх, шаардлагатай хэрэгслээр хангахад байгууллагын удирдлага, санхүү, аж ахуй, эмнэлгийн тусламжийн чанар, халдварын сэргийлэлт хяналт, хүний нөөц, сувилахуй, дотоод хяналтын албад хамтран ажиллана.

8.2. Хамгаалах хувцас, хэрэгслийг зөв өмсөх, аюулгүй тайлах, гарын эрүүл ахуй сахих, халдваргүйжүүлэх бодисыг зөв хэрэглэх, цэвэрлэгээ, халдваргүйжүүлэлт хийх зэрэг халдварын сэргийлэлт, хяналтын чиглэлээр эрүүл мэндийн ажилтныг тогтмол сургана.

8.3. Ажилтныг тусгаарлалтад орохоос өмнө хамгаалах хувцас өмсөх, тайлах, гар угаах, халдваргүйжүүлэх дадлыг хүн тус бүрээр нэг бүрчлэн шалгаж дадал олгосон байна.

8.4. Зөв дадал эзэмшээгүй, сургалтад хамрагдаагүй ажилтанг халдварын голомтод оруулж ажиллуулахыг хатуу хориглоно.

8.5. Халдвараас сэргийлэх зааврыг хэрэгжүүлэн, мөрдөж ажиллах, хүн бүрийн хариуцлагын талаар ажилтнуудад анхааруулга өгч баримтжуулсан байна.

8.6. Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ үзүүлэх багийн ахлагчийг томилно.

8.7. Батлагдсан тохиолдолд тусламж үзүүлж тусгаарлагдан ажиллаж байгаа эрүүл мэндийн ажилтанг үзлэг, шинжилгээнд заавал хамруулах ба тархвар судлаач, хүний нөөцийн ажилтан хариуцан ажиллана.

8.8. Ажиллах болон ажиглалтын хугацаанд өдөр бүр шинж тэмдгийн тандалт хийж, биеийн халууныг өглөө, оройд 2 удаа үзнэ.

8.9. Тусгаарлагдан ажиллаж байгаа эрүүл мэндийн ажилтны халдвараас сэргийлэх дэглэмийн мөрдөлт, хамгаалах хувцас, хэрэгслийг зөв өмсч, аюулгүй тайлж байгаа байдалд багийн ахлагч хяналт эсхүл хяналт хийхээр томилогдсон ажилтан хяналт тавина.

8.10. Тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх явцад санамсаргүйгээр халдварт өртөх эрсдэл үүссэн тохиолдолд (хамгаалах хувцас өмсөөгүй, буруу өмссөн, хувцас урагдсан, гэмтсэн, биологийн шингэнд хамгаалалтгүй хүрсэн зэрэг) эмнэлгийн халдварын сэргийлэлт хяналт (ХСХ)-ын багт нэн даруй мэдэгдэнэ.

8.11. Хувцас өмсөх, тайлах, гарын эрүүл ахуй сахих, цэвэрлэгээ халдваргүйжүүлэлтийг шалгах хуудсаар өдөр бүр хянах, хянаж байгаа эсэхэд ХСХ, чанар, сувилахуйн алба хяналт тавьж ажиллана.

Ес. Эрүүл мэндийн ажилтны КОВИД-19 халдварт өртөх эрсдэл, өртөлтийн дараах менежмент

9.1. Эрүүл мэндийн байгууллагад КОВИД-19 бүртгэгдсэн үед эрүүл мэндийн ажилтны эрсдлийн үнэлгээ, өртөлтийн дараах менежментийг хэрэгжүүлж ажиллана.

9.2. Дараах 4 тохиолдолд эрүүл мэндийн ажилтанг халдвар авах эрсдэлт хүчин зүйлд өртсөн гэж үзнэ.

9.2.1. Коронавируст халдварын батлагдсан тохиолдолтой шууд харьцаж тусламж үзүүлсэн

9.2.2. Батлагдсан тохиолдолтой 1.5-2 метрээс дотогш зайд харьцсан

9.2.3. Батлагдсан тохиолдолд аерозол үүсгэх ажилбар хийсэн

9.2.4. Батлагдсан тохиолдлыг асарч байсан эсхүл түүний орчинтой харьцсан.

9.3. Эрсдэлт хүчин зүйлд өртсөн, хавьтал болсон, КОВИД-19 оношлогдоогүй өвчтөнд тусламж үйлчилгээ үзүүлсэн эрүүл мэндийн ажилтны халдвар авах эрсдлийн үнэлгээг дараах шалгуураар үнэлж, ойрын хавьтлаар бүртгэн тусгаарлалтад оруулах эсэхийг шийдвэрлэнэ (Хүснэгт 1).

9.4. Ажлын байранд эрүүл мэндийн ажилтны өртөлтийн эрсдэл, хариу арга хэмжээг тухайн эрүүл мэндийн байгууллагын ХСХ-ын баг хүснэгт 2-ын дагуу үнэлж, хариу арга хэмжээг авч ажиллана (Хүснэгт 2).

Хүснэгт 1. Эрсдэлт хүчин зүйлд өртсөн эсэхийг тогтоох асуумж

№	Асуумж	Байнга	Ихэнхдээ	Хаала	Маш цөөн эсхүл үгүй
1	Биологийн шингэнээр гар бохирдох эрсдэлтэй ажилбар хийх үедээ бээлий өмсдөг үү?				
2	Эмнэлгийн амны хаалт зүүдэг үү? Аерозол үүсгэх ажилбар хийх үедээ шүүлтүүртэй амны хаалт (N95, FFP2, FFP3) хэрэглэсэн эсэх				
3	Нүүр рүү шингэн цацагдах эрсдэлтэй бэйсан бол нүүрний хаалт эсхүл нүдний шил хэрэглэсэн үү?				
4	Хувцас бохирдох эрсдэлтэй байсан үед нэг удаагийн халад өмссөн үү?				
5	Хамгаалах хувцас хэрэгслийг зааврын дагуу тайлдаг уу? Тухайлбал амны хаалт чийгтэй болох үед сольдог, хамгаалах хувцсыг тайлсны дараа гарын эрүүл ахуй сахьдаг гэх мэт.				
6	Тусламж үзүүлэхдээ өвчтөнд хүрэхийн өмнө болон дараа гарын эрүүл ахуй сахисан уу?				
7	Уян зүү, шээлгүүр, интубаци тавих зэрэг цэвэр ажилбар гүйцэтгэхийн өмнө болон дараа гарын эрүүл ахуй сахисан уу?				
8	Өвчтөний биологийн шингэнд хүрсний дараа гараа савандаж угаасан уу?				
9	Өвчтөний хаалга, ор гэх мэт орчны эд зүйлст хүрсний дараа гарын эрүүл ахуй сахисан уу?				
10	Орчны гар хүрэлцдэг хэсгийн гадаргууг өдөрт 2-оос доошгүй удаа халдваргүйжүүлдэг үү?				
Шийдвэр:					
<ul style="list-style-type: none"> - Дээрх асуултад бүгдэд нь "байнга" гэж хариулсан эрүүл мэндийн ажилтаны "эрсдэл бага" тусгаарлах шаардлагагүй. - Нэг асуултад "ихэнхдээ", бусад асуултад "байнга" гэсэн бол эрсдлийн үнэлгээний асуумжийг харгалзан тусгаарлалтад оруулах эсэхийг тархвар судлаач шийдвэрлэнэ. - Бусад тохиолдлыг халдвар авах эрсдэлээр эрэмбэлэн дараах арга хэмжээг авна 					

Хүснэгт 2. Эрүүл мэндийн ажилтны өртөлтийн эрсдэл, хариу арга хэмжээ

Өртөлтийн хэлбэр	Биеийн байдал	Арга хэмжээ
Ажлын байран дахь бага эрсдэлтэй өртөлт: - Хамгаалах хувцас хэрэгсэл өмсөж, халдвараас сэргийлэх, хянах дэглэм баримталж, өвчтөнтэй шууд харьцаж тусламж үйлчилгээ үзүүлсэн; - Хамгаалах хувцас хэрэгсэл өмсөж, халдвараас сэргийлэх, хянах дэглэм баримталж, өвчтөнд аэрозол үүсгэх ажилбар хийх үед хамт байсан; - Ажлын байранд хамт ажилладаг хүмүүсээс сэжигтэй эсвэл батлагдсан тохиолдол бүртгэгдэх үед амны хаалттай байсан.	Шинж тэмдэггүй	<ul style="list-style-type: none"> - Халдвараас сэргийлэх хянах дэглэмийг мөрдөн (зай барих, гарын эрүүл ахуйн дэглэм дагах, хамгаалах хувцас хэрэгсэл өмсөх, амны хаалт зүүх) ажлаа үргэлжлүүлэн хийж болно. - SARS-CoV-2 илрүүлэх шинжилгээг зааврын дагуу хийх - Эерэг бол хавьтлыг тогтоож, тусгаарлан хяналт тавих - Эрүүл мэндийн байгууллагын хяналтын сэргийлэлт, хяналтын баг хяналт тавих
	Шинж тэмдэгтэй	<ul style="list-style-type: none"> - Ажилтнуудыг тусгаарлах - SARS-CoV-2 илрүүлэх шинжилгээг зааврын дагуу хийх

		<ul style="list-style-type: none"> - Эерэг бол хавьтлыг тогтоож, тусгаарлан хяналт тавих - Эрүүл мэндийн байгууллагын хяналтын сэргийлэлт, хяналтын баг хяналт тавих
<p>Ажлын байран дээрхи өндөр эрсдэлтэй өртөлт:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Хамгаалах хувцас хэрэгсэлгүй эсвэл тохиромжгүй хамгаалах хувцас хэрэгсэл өмссөн, буруу өмссөн, эсвэл халдвараас сэргийлэх, хянах дэглэм баримтлаагүй (ДЭМБ-ын гарын эрүүл ахуйн 5 дэглэмийг баримтлаагүй, гадаргуу/орчныг цэвэрлэгээ, халдваргүйтгэл хийгээгүй) үедээ КОВИД-19 өвчтөнтэй шууд харьцаж тусламж үйлчилгээ үзүүлсэн; - Хамгаалах хувцас хэрэгсэл өмсөөгүй, халдвараас сэргийлэх, хянах дэглэм баримтлаагүй (ДЭМБ-ын гарын эрүүл ахуйн 5 дэглэмийг баримтлаагүй, гадаргуу/орчныг цэвэрлэгээ, халдваргүйтгэл хийгээгүй) КОВИД-19 өвчтөнд аэрозол үүсгэх ажилбар хийх үед хамт байсан; - Ажлын байранд (хамт ажилладаг хүмүүсээс) сэжигтэй эсвэл батлагдсан тохиолдол бүртгэгдэх үед амны хаалтгүй байсан (хоол идэх, хамт 15 минутаас дээш хугацаанд нүүр тулан 165-2 метрээс бага зайтай харьцдаг г.м) - Өвчтний биеийн шингэн/цус эсвэл хатгалтад өртсөн 	Шинж тэмдэггүй	<ul style="list-style-type: none"> - Сүүлийн өртөлтөөс хойш 14 хоног тусгаарлах - SARS-CoV-2 илрүүлэх шинжилгээг зааврын дагуу хийх - Эерэг бол хавьтлыг тогтоож, тусгаарлан хяналт тавих - Өдөр тутмын шинж тэмдгийн тандалт хийж, эрүүл мэндийн байгууллагад мэдэгдэх - Эрүүл мэндийн байгууллагын хяналтын сэргийлэлт, хяналтын баг хяналт тавих
	Шинж тэмдэгтэй	<ul style="list-style-type: none"> - Сүүлийн өртөлтөөс хойш 14 хоног тусгаарлах - SARS-CoV-2 илрүүлэх шинжилгээг зааврын дагуу хийх - Эерэг бол хавьтлыг тогтоож, тусгаарлан хяналт тавих - Эрүүл мэндийн байгууллагын хяналтын сэргийлэлт, хяналтын баг хяналт тавих
<p>Мэргэжлийн бус өртөлт (гэр бүл эсвэл хүн амын дунд батлагдсан тохиолдолтой хавьтал болсон)</p>	Шинж тэмдэггүй	<ul style="list-style-type: none"> - Сүүлийн өртөлтөөс хойш 14 хоног тусгаарлах - SARS-CoV-2 илрүүлэх шинжилгээг зааврын дагуу хийх - Эерэг бол хавьтлыг тогтоож, тусгаарлан хяналт тавих
	Шинж тэмдэгтэй	<ul style="list-style-type: none"> - Сүүлийн өртөлтөөс хойш 14 хоног тусгаарлах - SARS-CoV-2 илрүүлэх шинжилгээ хийх - Эерэг бол хавьтлыг тогтоож, тусгаарлан хяналт тавих - Ажилдаа эргэн орох шаардлагыг баримтлах

Арав. Эрүүл мэндийн байгууллагад хийгдэх цэвэрлэгээ, халдваргүйжүүлэлт

10.1. Цэвэрлэгээ хийх ажилтанг ажиллах тасаг, нэгжид нь ажлын байрны сургалтанд хамруулж бэлтгэсэн байна.

10.2. Цэвэрлэгээ, халдваргүйжүүлэлт хийж байгаа үйл явцад баг ахлан ажиллаж байгаа эмч болон сувилагч хяналт тавьж зөвлөмж, заавар өгч ажиллана.

10.3. Өвчтөний өрөөнд өдөрт 1-2 удаа цэвэрлэгээ хийнэ. Гар их хүрэлцдэг, бохирдох эрсдэл ихтэй талбай, эд зүйлсийн гадаргууг өдөрт 2-3 удаа арчиж халдваргүйжүүлнэ.

10.4. Өвчтөн байгаа өрөөнд халдваргүйжүүлэх бодисыг цацаж, шүршиж хэрэглэхгүй, өрөөний хана, тааз зэрэг талбайг халдваргүйжүүлэх шаардлагагүй.

10.5. Цэвэрлэгээ, халдваргүйжүүлэлт хийх дарааллыг тасаг тус бүр гаргаж, үйлчилгээний болон ариутгалын ажилтанд өгнө.

10.6. Цэвэрлэгээ, халдваргүйжүүлэлт хийхэд дараах зарчмыг баримтална.

10.6.1. Цэвэрлэгээ хийсний дараа халдваргүйжүүлэлт хийнэ.

10.6.2. Цэврээс бохир, дээрээс доош, гаднаас дотогш чиглэлээр хийнэ.

10.6.3. Чийгтэй цэвэрлэгээ хийнэ. Хог шүүрдэх, хуурай алчуураар тоос арчиж орчинд тоос босгохыг хориглоно.

10.6.4. Цэвэрлэгээний бодистой уусмал уруу халдваргүйжүүлэх бодисыг нэмж хольж хэрэглэхгүй.

10.6.5. Бүс тус бүрт ашиглах цэвэрлэгээ, халдваргүйжүүлэх хэрэгсэл тусдаа байна. Бүс хооронд дамжуулж хэрэглэхгүй.

10.6.6. Хэт өндөр түвшрүүлэг (концентраци)-тай бодисоор халдваргүйжүүлэлт хийхгүй.

10.6.7. Халдваргүйжүүлэх бодисын үйлчлэх хугацааг баримтлана.

10.6.8. Халдваргүйжүүлэлтийг арчиж хийнэ. Гар шүршигч ашиглаж байгаа үед зай талбай үлдээхгүй хэсэг хугацаанд чийгтэй байхаар тооцож хангалттай хэмжээгээр шүршээд алчуураар тарааж арчина.

10.7. Биологийн шингэнээр бохирлогдсон талбайг цэвэрлэж, халдваргүйжүүлэх дараалал

10.7.1. Цус, шээс зэргийг нэг удаагийн сальфетка ашиглан шингээж авна.

10.7.2. Бөөлжис, хоолны үлдэгдэл гэх мэт зүйлийг тосгуур ашиглан хамж авч халдвартай хог хаягдлын уутанд хийнэ.

10.7.3. Угаалгын нунтаг, саван бүхий цэвэрлэгээний бодистой уусмалаар бохирлогдсон талбайг арчиж цэвэрлэнэ.

10.7.4. Цэвэрлэсэн талбай хатсаны дараа халдваргүйжүүлэх уусмалд норгосон нойтон алчуураар арчиж халдваргүйжүүлнэ.

10.7.5. Цэвэрлэгээ, халдваргүйжүүлэлтэд хэрэглэсэн алчуурыг халдвартай хог хаягдлын уутанд хийж хаяна.

10.8. Эрүүл мэндийн байгууллагад хэрэглэх зөвшөөрөлтэй бодисыг сонгож хэрэглэнэ. Түгээмэл хэрэглэдэг бодисыг дараах концентрацаар найруулж хэрэглэж болно. Үүнд: Гипохлорт натри 0.1%, 0,5%, жавелион 0.015%, 0.03%, хлорсепт 0.02-0.1% уусмал 10-20 минутад халдваргүйжүүлэх үйлчилгээ үзүүлнэ.

10.9. Мананцар үүсгэгч, автомаксыг голомтын эцсийн халдваргүйжүүлэлт хийхэд гар хүрэхгүй талбайг халдваргүйжүүлэхэд ашиглана. Өөрөө автоматаар унтардаг мананцар үүсгэгчийг шар бүсийн халдваргүйжүүлэлтэд хүнгүй үед ашиглаж болно.

10.10. Цэвэрлэгээ, халдваргүйжүүлэлт хийхэд хамгаалах хувцас өмсөнө. Ахуйн бээлийг ажил дууссаны дараа халдваргүйжүүлэх уусмалд дүрж халдваргүйжүүлээд тайлна.

Арван нэг. Цагаан хэрэгсэл, зөөлөн эдлэлийн угаалга, халдваргүйжүүлэлт:

11.1. Үйлчлүүлэгчийн хэрэглэсэн цагаан хэрэглэл, зөөлөн эдлэлийг цэвэрлэж, халдваргүйжүүлэхэд Эрүүл мэндийн сайдын 2019 оны 537 дугаар тушаалын 8 дугаар хавсралтаар батлагдсан зааврыг баримтална.

11.2. Үйлчлүүлэгч гарсны дараа хөнжил, гудас, дэр, цагаан хэрэгсэл зэрэг орны бүх хэрэгслийг угааж, халдваргүйжүүлнэ.

11.3. Ор, матрасны тоос, шороог арчиж цэвэрлээд, халдваргүйжүүлнэ.

11.4. Цагаан хэрэгсэл, гудас, матрасны гаднах углаа зэргийг угаагч бодистой 60-90°C-ийн халуун усаар автомат угаалгын машинд угааж индүүднэ.

11.5. Халуун ус хэрэглэх боломжгүй бол халдваргүйжүүлээд, угаагч бодис ашиглан угаана. Угаасны дараа цэвэр усаар зайлж, хатаагаад индүүднэ.

11.6. Цус, шээс зэрэг биологийн шингэнээр бохирлогдсон цагаан хэрэгслийн бохирдолтой хэсгийг цайруулагч, угаагч бодис ашиглан угаасны дараа халдваргүйжүүлэх уусмалд хийнэ.

11.7. Угаах боломжгүй гудас, матрас, хөнжил зэргийг дезкамераар халдваргүйжүүлнэ. Эсхүл хүйтний нөлөөг ашиглан гадаа тавина.

11.8. Цагаан хэрэгсэл, ор дэрний хэрэгслийн угаалга, халдваргүйжүүлэлтийг эмнэлгийн угаалгын газарт хийнэ.

11.9. Угаалгын газар уруу зөөх уут, сав, тэргэнцэртэй байна.

11.10. Бохир цагаан хэрэгсэлтэй харьцах ажилтан хамгаалах хувцас өмсөнө.

11.11. Үйлчлүүлэгч эмнэлгээс гарахад хувийн эд зүйлс, хувцас, гар, нүүрний алчуур зэрэг зөөлөн эдлэлийг гэртээ угааж, халдваргүйжүүлэх, индүүдэх талаар зөвлөмж өгнө.

Арван хоёр. Хог хаягдлын менежмент

12.1. Хог хаягдлыг цуглуулах, зөөх, хадгалах, тээвэрлэх үйл ажиллагаанд Эрүүл мэндийн сайдын 2017 оны 505 дугаар тушаалыг мөрдөнө.

12.2. Үйлчлүүлэгчийн өрөөнөөс гарч байгаа бүх хог хаягдлыг халдвартайд тооцож "Биоаюултай" таних тэмдэг бүхий шар өнгийн уутанд цуглуулна.

12.3. Хог хаягдлыг зөөх, тээвэрлэх зэрэг хүрч ажиллах ажилтан хамгаалах хувцас хэрэгсэл өмсөнө.

12.4. Хамгаалах хувцас хэрэгслийг тайлахад хогны уут дүүрсэн үед дээрээс нь чихэх, дарах үйлдлийг хийхгүй.

12.5. Хог хаягдлыг нэг уутнаас гаргаж, нөгөө уут уруу дахин савлахыг хатуу хориглоно.

12.6. Хог хаягдлыг халдвартай бүсээр гадагш гаргана. Улаан бүсээс шууд гадагш гарсан хаалгагүй, ногоон бүсээр гаргах бол хог хаягдлын уут, савны гадна талыг шар бүс дээр арчиж халдваргүйжүүлнэ.

12.7. Эмнэлгийн аюултай хог хаягдлыг битүүмжлэл сайтай, тагтай, бириултай сав, эсхүл дугуйтай тэргэнцэрт хийж зөөвөрлөнө.

Арван гурав. Бүх шатны эрүүл мэндийн байгууллагад хэрэгжүүлэх халдвараас сэргийлэх арга хэмжээ

13.1. Утсаар болон цахимаар холбогдож зөвлөгөө, заавар өгөх үйлчилгээ зохион байгуулна.

13.2. Халдварын шинж тэмдэг бүхий үйлчлүүлэгчдэд тусламж үзүүлэх тусгаарлах хэсгийг, үндсэн тусламж үйлчилгээ үзүүлэх хэсгээс тусад нь зохион байгуулна.

13.3. Халуунтай болон халдварын шинж тэмдэгтэй үйлчлүүлэгчийг эмнэлэгт ирэхгүй байх, утсаар холбогдох заавар зөвлөмж авах талаар иргэдэд мэдээлэл өгнө.

13.4. Хөтөч ажилтан, дуугүй хөтөчийг ажиллуулж, халуунтай болон халдварын шинж тэмдэг бүхий үйлчлүүлэгчийг үзлэгийн хэсэг рүү чиглүүлэн, бусад үйлчлүүлэгчтэй хавьтал болохоос сэргийлнэ.

13.5. Үйлчлүүлэгчдэд амны хаалт зүүх, гарын эрүүл ахуй сахих, зөв ханиаж, найтаах санамж, анхааруулгыг өгнө.

13.6. Үзлэгийн өрөө бүрт амны хаалт, гар халдваргүйжүүлэх бодис байрлуулсан байна.

13.7. Үзлэг, оношилгооны явцад халдварын сэжигтэй тохиолдол илэрвэл үйлчлүүлэгчид амны хаалт зүүлгэж, өрөөнөөс гаргахгүй, өрөөнд нэмж хүн оруулахгүй ба яаралтай тусламж, үйлчилгээ үзүүлэхээс бусад тохиолдолд 1,5-2 метрээс дотогш зайд ойртохгүй байна.

13.8. Эрүүл мэндийн ажилтан тусламж, үйлчилгээ үзүүлэхэд амны хаалтыг тогтмол хэрэглэнэ.

13.9. Үйлчлүүлэгч, хэвтэн эмчлүүлэгч болон эрүүл мэндийн ажилтны дунд коронавируст халдварын шинж тэмдгийн тандалтыг өдөр бүр хийнэ.

13.10. Хэвтэн эмчлүүлэгчдээс халдварын сэжигтэй тохиолдол илэрсэн үед тусгаарлах өрөөнд шилжүүлэн, лабораторийн шинжилгээнд сорьц авч, шинжилгээний хариу гартал эмчилгээг үргэлжлүүлнэ.

13.11. Халдварын сэжигтэй, батлагдсан тохиолдлыг шилжүүлэх боломжгүй, нарийн мэргэжлийн тусламж, үйлчилгээ шаардлагатай тохиолдолд тухайн эмнэлгийн тусгаарлах өрөөнд тусгаарлаж эмчилнэ. Тусламж үзүүлэх ажилтан, багийг тусад нь томилон ажиллуулна.

13.12. Нэг өрөөнд хамт байсан үйлчлүүлэгч болон бусад хавьтлуудыг бүртгэж, тусгаарлан ажиглалтад авна.

Арван дөрөв. Өвчтөнд тусламж үзүүлэх үед хэрэглэх хамгаалах хувцас, хэрэгсэл

14.1. Хамгаалах хувцас, хэрэгсэл нь шингэн нэвчихгүй, чөлөөтэй хөдлөх боломжтой, биеийн хэмжээнд тохирсон байна.

14.2. Хамгаалах хувцас хэрэгслийг давхарлаж өмсөхгүй байх, тусламж, үйлчилгээг аль болох богино хугацаанд (1 өвчтөнд 15) минут үзүүлнэ.

14.3. Ижил оношоор тусгаарлагдсан бүх үйлчлүүлэгчдэд нэг хамгаалах хувцастайгаа тусламж, үйлчилгээ үзүүлж дуусгана. Үйлчлүүлэгч болон өрөө хооронд хамгаалах хувцсыг дахин солих шаардлагагүй.

14.4. Үйлчлүүлэгчид хүрсэн бол үйлчлүүлэгч хооронд гадна бээлийг солино.

14.5. Хамгаалах хувцас илт бохирдоогүй, урагдаж цоороогүй, бороогүй бол тохиолдолд 4 цаг хүртэл хугацаагаар хэрэглэж болно.

14.6. Батлагдсан тохиолдлыг зөөхөд автомашины бүхээгийн хэсэг бүрэн тусгаарлагдсан, өвчтөнийг суух, буух зэрэгт тусгалцаа үзүүлэх шаардлагагүй, 1,5-2 метрээс дотогш зайд харьцахгүй үед жолооч нэг удаагийн амны хаалт, ажлын хувцасны гадуур халад эсхүл комбинзон, нүдний шил, нүүрний хаалтны аль нэгийг өмсөнө. Ажлын бээлий өмсч, ажил дууссаны дараа гараа угааж, халдваргүйжүүлэн бээлийг солино.

14.7. Автомашины бүхээгийн хэсэг тусгаарлагдаагүй, дамнуурга ашиглах, өвчтөнийг буух, суухад туслах зэргээр өвчтөнтэй 1,5-2 метрээс дотогш зайд харьцах эрсдэлтэй бол жолооч иж бүрэн хамгаалах хувцас өмсөнө.

14.8. Эмч тусламж үйлчилгээ үзүүлэх, өвчтөнийг үзэх, суулгах, буулгах, эмнэлэгт хүлээлгэн өгөх зэрэг ойр зайд харьцах учраас иж бүрэн хамгаалах хувцас өмсөнө.

14.9. Өвчтөнийг хүлээн авсан эрүүл мэндийн байгууллага тээврийн хэрэгслийн халдваргүйжүүлэлт цэвэрлэгээг хийнэ. Хүргэж ирсэн эмч, жолоочийн хамгаалах хувцас хэрэгслээ тайлах газрыг бэлтгэж, гар угаах, хувцас солих нөхцлийг бүрдүүлсэн байна.

14.10. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын үед эрүүл мэндийн ажилтан хүснэгт 3-т заасан хамгаалах хувцас, хэрэгслийг өмсөнө.

14.11. Эрүүл мэндийн бус байгууллагад ажилтан хүснэгт 4-т заасан хамгаалах хувцас, хэрэгслийг өмсөнө.

Хүснэгт 3. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын үед эрүүл мэндийн ажилтны хэрэглэх хамгаалах хувцас, хэрэгсэл

№	XXX-ийн нэр	Хийх ажилбар
1	1. Шүүлтүүртэй амны хаалт (N95 эсхүл FFP2)	Коронавируст халдвар (COVID-19)-тай өвчтөнд дараах аэрозол үүсгэх ажилбар хийх үед: 1. Бронх дурандах; 2. Интубаци тавих, авах; 3. Амьсгал, зүрхний сэхээн амьдруулах тусламж үзүүлэх (CPR); 4. Зохиомол амьсгал (маск, интубаци); 5. Соруулга хийх; 6. Амьсгалын замд хийгдэх мэс засал; 7. Шүдний эмчилгээ, өрөм, борын машин ажиллуулан тусламж үзүүлэх 8. Хамар залгиураас сорьц авах 9. SARS-CoV-2 илрүүлэх шинжилгээ
	2. Комбинзон эсхүл халад	
	3. Малгай	
	4. Бээлий 2 давхар	
	5. Нүдний шил эсхүл нүүрний хаалт	
	6. Гутлын гадуур улавч	
2	1. Эмнэлгийн нэг удаагийн амны хаалт	Коронавируст халдвар (COVID-19)-тай өвчтөнд амьсгалын замаас бусад мэс заслын тусламж
	2. Шингэн нэвчижгүй, ариун халад	Ариун нөхцөлд хийгдэх ажилбар
	3. Малгай	Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-тай эхийн төрөлт удирдах, эх барихын тусламж үйлчилгээ
	4. Ариун бээлий 2 давхар	

	5. Нүдний шил эсхүл нүүрний хаалт 6. Гутлын гадуур улавч 7. Шингэн нэвчих эрсдэл их бол нэг удаагийн хормогч	
3	1. Эмнэлгийн нэг удаагийн амны хаалт 2. Халад 3. Малгай 4. Бээлий 4. Нүдний шил эсхүл нүүрний хаалт 5. Гутлын гадуур улавч	Коронавируст халдвар (COVID-19)-тай өвчтөнд үзүүлэх бусад үзлэг, эмчилгээ, оношлох Кабин тусгаарлагдаагүй нөхцөлд батлагдсан, сэжигтэй тохиолдлыг зөөх, тээвэрлэх
	4	1. Эмнэлгийн нэг удаагийн амны хаалт 2. Халад 3. Малгай 4. Нэг удаагийн үзлэгийн бээлий 5. Ахуйн бээлий 6. Нүдний шил эсхүл нүүрний хаалт 7. Усны гутал
5	1. Эмнэлгийн нэг удаагийн амны хаалт 2. Халад 3. Нүүрний хаалт	Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын батлагдсан, сэжигтэй тохиолдлыг тээвэрлэхэд жолооч өвчтөнд хүрэхгүй, кабинд тусгаарлагдсан үед Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ үзүүлж байгаа бүх ажилтан
6	1. Амны хаалт	Эрүүл мэндийн байгууллагын захиргаа, аж ахуйн ажилтан

Хүснэгт 4. Эрүүл мэндийн бус байгууллагад ажилтны өмсөх хамгаалах хувцас хэрэгсэл

№	Хамгаалах хувцас, хэрэгсэл	Хийх үйл ажиллагаа
1	1. Амны хаалт 2. Халад 3. Нүдний шил эсхүл нүүрний хаалт 4. Бээлий 5. Малгай	– Ажиглалтын байранд ажиллах эрүүл мэндийн ажилтан – Хилийн мэргэжлийн хяналтын байцаагч – Агаарын хөлгийн үйлчлэгч
2	1. Амны хаалт 2. Нүдний шил эсхүл нүүрний хаалт 3. Ажлын бээлий	– Ачаа ачигч, буулгагч – Инженер техникийн болон бусад ажилтан
3	1. Амны хаалт 2. Халад	Ажиглалтын байранд халдварын шинж тэмдэг илэрсэн хүнд тусламж үзүүлэх эрүүл мэндийн ажилтан

	<p>3. Нүдний шил эсхүл нүүрний хаалт</p> <p>4. Үзлэгийн бээлий</p> <p>5. Малгай</p> <p>6. Усны гутал/ гутлын гадуурх улавч</p>	<p>Ажиглалтын байранд цэвэрлэгээ, халдваргүйжүүлэлт хийх ажилтан</p>
		<p>Хилийн нэвтрэх цэгт ажиллаж байгаа халдваргүйжүүлэлт хийх ажилтан</p>
<p>4</p>	<p>Амны хаалт</p>	<p>Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын голомтот бүс нутгаас ирсэн ачаа тээштэй харьцах үед</p> <p>Агаарын хөлгийн нисгэгч, галт тэрэгний машинист нь үйлчлүүлэгчтэй харьцахгүй бүрэн тусгаарлагдсан нөхцөлд ажиллаж байгаа тохиолдолд</p> <p>Ажиглалтын байранд үйлчлүүлэгчтэй шууд харьцахгүйгээр хоол болон эргэлтийн зүйлсийг түгээх үед</p> <p>Тусгаарлах хаалтны цаанаас харьцаж байгаа үйлчилгээний ажиллагсад</p> <p>Цагдаа, онцгой байдлын ажилтан, гал тогооны ажилтнууд үйлчлүүлэгчтэй шууд харьцаагүй тохиолдолд</p>

КОРОНАВИРУСТ ХАЛДВАР (КОВИД-19)-ЫН ҮЕД ХАЛДВАРГҮЙЖҮҮЛЭЛТ ХИЙХ ТҮР ЗААВАР

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

- 1.1. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын цар тахлын үед цэвэрлэгээ, халдваргүйжүүлэлт хийх үйл ажиллагаанд энэхүү түр зааврыг мөрдөнө.
- 1.2. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын цар тахлын үед урьдчилан сэргийлэх болон голомтын (байнгын, эцсийн) халдваргүйжүүлэлт хийнэ.
- 1.3. Урьдчилан сэргийлэх халдваргүйжүүлэлтийг цар тахлын үед олон нийтийн дунд өвчтөн болон хавьтлуудын халдвар дамжих замыг таслан зогсоох зорилгоор хийнэ.
- 1.4. Урьдчилан сэргийлэх халдваргүйжүүлэлтийг цар тахлын үед байгууллага аж ахуйн нэгж зааврын дагуу тогтмол хийнэ.
- 1.5. Голомтын байнгын халдваргүйжүүлэлт нь өвчтөн байрлаж буй эмнэлгийн ерөөнд өдөр тутам хийгдэнэ.
- 1.6. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын сэжигтэй болон батлагдсан тохиолдлыг гэр орон, ажлын байр, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ авсан болон тусгаарласан ерөө, тээвэрлэсэн машин, нас барсан тохиолдолд цогцос зөөсөн дамнуурга, ерөө, тавиур, хөргөгч зэрэг халдвар дамжих эрсдэлтэй хэсгүүдэд голомтын эцсийн халдваргүйжүүлэлтийг хийнэ.

Хоёр. Урьдчилан сэргийлэх халдваргүйжүүлэлт

- 2.1. Урьдчилан сэргийлэх халдваргүйжүүлэлтийг сар тутам, шаардлагатай тохиолдолд 14 хоногт 1 удаа гэрээт аж ахуйн нэгж, шавж, мэрэгч устгал, халдваргүйжүүлэх үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл бүхий байгууллагаар гүйцэтгүүлнэ.
- 2.2. Орон сууц, нийтийн байр болон аж ахуйн нэгжүүд хүний гар хүрэх бүх гадаргууд байнгын цэвэрлэгээ, халдваргүйжүүлэлтийг тогтмол хийнэ.

Гурав. Голомтын халдваргүйжүүлэлт

- 3.1. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын голомтод халдваргүйжүүлэлт хийх үйл ажиллагааг Зоонозын өвчин судлалын үндэсний төв мэргэжил арга зүйн удирдлагаар ханган ажиллана.
- 3.2. Тэргүүлэх байгууллага, Эрүүл мэндийн мэргэжлийн алба, тохиолдлын удирдлагын тогтолцооноос өгсөн тархвар судлалын дүгнэлт, мэдээллийн (хамрах хүрээ, хаяг, байршил) дагуу холбогдох байгууллагын томилогдсон шуурхай хариу арга хэмжээний баг голомтын халдваргүйжүүлэлтийг зохион байгуулан ажиллана.
- 3.3. Тухайн эрүүл мэндийн байгууллагын шуурхай хариу арга хэмжээний баг нь коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын сэжигтэй болон батлагдсан

тохиолдлуудын тусгаарлагдан эмчлэгдэж байгаа үеийн халдвар хамгааллын дэглэм, халдваргүйжүүлэлтийн үйл ажиллагааг бүрэн хариуцаж ажиллана.

3.4. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын сэжигтэй болон батлагдсан тохиолдлыг тээвэрлэсэн тээврийн хэрэгслийн халдваргүйжүүлэлтийг тухайн эмнэлгийн шуурхай хариу арга хэмжээний баг гүйцэтгэнэ.

3.5. Гадаад улс орноос иргэдийг татан авалт хийж буй тусгай үүргийн, цэргийн зориулалттай тусгай үүргийн болон дипломат шугамаар ирж буй онгоц, зорчигчдын ачаа тээшинд хийх эцсийн халдваргүйжүүлэлтийг Хилийн мэргэжлийн хяналтын алба зохион байгуулан ажиллана.

3.6. Хот хооронд нислэг үйлдэж буй дотоодын нислэг, ачааны нислэгээр буусан карго ачаа, шуудан, ачаа тээш буусан талбай, барилга байгууламжийн халдваргүйжүүлэлтийг Хилийн мэргэжлийн хяналтын албаны хяналтан дор тухайн тээвэр зуучийн байгууллага, авиа компани бүрэн хариуцаж, шавж, мэрэгч устгал, халдваргүйжүүлэх үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл бүхий аж ахуйн нэгж байгууллагаар гүйцэтгүүлнэ.

3.7. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын сэжигтэй болон батлагдсан эмнэлзүйн хөнгөн хэлбэрийн өвчтөн нь гэрээр эмчлүүлэх тохиолдолд халдваргүйжүүлэлтийг эрүүл мэндийн байгууллагаас гаргасан заавар зөвлөмжийн дагуу өөрсдөө хийнэ.

Дөрөв. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын голомтод эцсийн халдваргүйжүүлэлт хийх

4.1. Шуурхай хариу арга хэмжээний багийн үүрэг, үйл ажиллагааны дараалал:

4.1.1. Голомтод халдваргүйжүүлэлт хийх багийн бүрэлдэхүүнд тархвар судлагч, ариутгагч, жолооч нар байх багтах бөгөөд тархвар судлагч эмчийн хяналт дор ажиллана.

4.1.2. Багийн гишүүд нь тархвар судлагч эмчийн хамт халдваргүйжүүлэлтэд шаардлагатай хамгаалах хувцас, багаж хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж, сав суулга, эд аж ахуйн зүйлс, халдваргүйтгэлийн бодис зэргийг нарийвчлан тооцож, жагсаалтын дагуу бэлэн болгон дуудлаганд авч явна.

4.1.3. Хавьтал, өвчтөн, цогцос зөөвөрлөсөн (нүүлгэн шилжүүлсэн) тээврийн хэрэгсэлд тухай бүр эцсийн халдваргүйжүүлэлтийг заавал хийнэ.

4.1.4. Голомтод эцсийн халдваргүйжүүлэлт хийх багийн гишүүд нэг удаагийн иж бүрэн хамгаалах хувцас хэрэгсэлийг халдвараас сэргийлэх зааврын дагуу халдваргүй бүс буюу ногоон бүсэд өмсөнө.

4.1.5. Халдваргүйжүүлэлт хийж дууссаны дараа хэрэглэсэн хамгаалах хувцас хэрэгсэлийг зааврын дагуу шар бүсэд тайлна.

4.1.6. Өрөө тасалгаанд халдваргүйжүүлэлт хийхдээ гар хүрэх газар, гадаргуу болон тоног төхөөрөмж, ахуйн хэрэглээний эд зүйлсийн гадаргууг арчиж, тааз хананы дээд хэсэг, их талбайг шүршиж, тоног төхөөрөмж, ахуйн хэрэглээний эд зүйлсийн гадаргууг арчиж халдваргүйжүүлнэ.

4.1.7. Голомтын халдваргүйжүүлэлтийн үйл ажиллагаанд оролцсон багийн гишүүд хэрэглэсэн хамгаалах хувцас, цэвэрлэгээний материал, хог хаягдал зэргийг халдвартай хог, хаягдал цуглуулах шар уутанд хийж, савны гадна талыг

халдваргүйжүүлэлтийн уусмалаар шүршиж, зөөвөрлөж, Эрүүл мэндийн сайдын 2017 оны 505 дугаар тушзалаар батлагдсан "Эрүүл мэндийн байгууллагын аюултай хог хаягдлыг ангилах, цуглуулах, хадгалах, тээвэрлэх, боловсруулах, устгах заавар"-ын дагуу устгана.

4.1.8. Голомтын халдваргүйжүүлэлтийн үйл ажиллагаанд оролцсон багийн гишүүд коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын нууц үеийн хугацааг дуустал хугацаанд биеийн халууныг өдөрт 2 удаа хэмжиж биеийн байдалд ажиглалт хийнэ.

4.1.9. Хэрэв халуурах, ханиалгах, амьсгалахад хүндрэлтэй болох, гүйлгэх, үнэрлэх, амтлах мэдрэмж алдагдах зэрэг шинж тэмдэг илэрвэл байгууллагын эмч, тархвар судлагч болон захиргаанд мэдэгдэж оношийг яаралтай тодруулах, холбогдох арга хэмжээг авна.

4.1.10. Голомтод ажилласан илтгэх хуудсыг бичиж холбогдох газарт хүргүүлнэ.

4.2. Голомтын эцсийн халдваргүйжүүлэлтэд хэрэглэх багаж, хэрэгсэл

4.2.1. Хамгаалах хувцас хэрэгсэл (хамгаалах хувцас хэрэгсэлийг 1-2 ширхэг илүү авч явна)

4.2.2. Автомакс (мананцар үүсгэгч)

4.2.3. Уусмал найруулах сав

4.2.4. Хэмжээст сав

4.2.5. Хар, шар өнгийн хогийн уут, хог хийх тагтай сав

4.2.6. Нүдний шил халдваргүйжүүлэх спирт, сав

4.2.7. Халдваргүйжүүлэх уусмал

4.2.8. Гар халдваргүйжүүлэх бодис

4.3. Голомтын эцсийн халдваргүйжүүлэлт хийхэд анхаарах зүйлс

4.3.1. Голомтын эцсийн халдваргүйжүүлэлт хийхээс өмнө бүх хүмүүсийг өрөөнөөс гаргаж, цонх, хаалгыг хааж, цахилгаан хэрэгслийг тогноос салгана.

4.3.2. Голомтын эцсийн халдваргүйжүүлэлт хийхээс өмнө дахин хэрэглэх аяга, таваг, гал тогооны хэрэгслийг уутанд хийж, 2%-ийн содын уусмалд 30 минут буцалгахыг зөвлөнө.

4.3.3. Голомтын эцсийн халдваргүйжүүлэлт хийхээс өмнө задгай хоол хүнс болон өвчтөний хэрэглэж байсан хоолны үлдэгдлийг шүршиж, хог хаягдлыг шар өнгийн уутанд хийж Эрүүл мэндийн сайдын 2017 оны А/505 тоот тушаалын дагуу устгана.

4.3.4. Хөнжил, дэр, гудас зэрэг зөөлөн эдлэлийг хоёр талаас нь нэвт шүршиж 1 цагийн дараа гадаа дэлгэж хатаах эсхүл угааж хэрэглэхийг зөвлөнө.

4.3.5. Хөргөгчний гадна талыг шүршиж дотор талыг 2%-ийн содын уусмалаар арчиж халдваргүйжүүлэн хаалгыг онгорхой орхино.

4.3.6. Агааржуулалтын хоолой руу шүрших аргаар халдваргүйжүүлнэ.

4.4. Өвчтөний явсан зам маршрутын дагуу халдваргүйжүүлэлт, хийх дараалал

4.4.1. Өвчтөнийг зөөвөрлөсөн машины зогсоол-байрнаас гарсан зам – байрны хаалганы бариул (гадна ба дотор тал)- хөл арчдаг дэвсгэр-үүдний танхимын агаарт жавелионы 0,06%-ийн уусмалыг 1м² талбайд 100 мл уусмал орохоор тооцож, шүршиж халдваргүйжүүлнэ.

4.4.2. Шат–шатны бариул– хажуу хана-лифтний хаалга, шал, лифтэн доторхи агаар – хана, тааз зэргийг шүршиж, товчлуурыг арчиж халдваргүйжүүлнэ.

4.4.3. Өвчтөн тусгаарлагдаж байсан давхарт гарч агаар – шал – хана – давхрын өрөөнүүдийн хаалга зэргийг коридорын эцэс хүртэл шүршиж халдваргүйжүүлсэний дараа өрөөний үүдэнд буцаж ирнэ.

4.4.4. Өрөөний хаалганы гадна тал, бариул, дотор талыг шүршиж халдваргүйжүүлсэний дараа хаалгыг нээж өрөөний агаарт нэг минутын турш мананцар үүсгэж шүршинэ.

4.5. Өрөөнд халдваргүйжүүлэлт хийх дараалал:

4.5.1. Голомтын эцсийн халдваргүйжүүлэлтийг байрны гадна талын хаалганаас эхлэн гадна талаас дотогш дээрээс доош гэсэн чиглэлээр хийнэ.

4.5.2. Хаалганы гадна, дотор талын бариул – өрөөний агаар – хана, шал – цонх, цонхны тавцан–хөшиг–тавилгын гадна, дотор тал–хөнжил, дэвсгэр даавуу, гудасны бүх гадаргууг бүрэн шүршиж хогийн савны дотор гадна талыг шүршинэ

4.5.3. Телевизор, компьютер зэрэг цахилгаан хэрэгсэлийг тогноос бүрэн салгасаны дараа шүршиж, уусмалын манан буусны дараа халдваргүйжүүлэх уусмалтай алчуураар арчина.

4.5.4. Ор дэрний цагаан хэрэглэлийг зөөлөн хөдөлгөөнөөр сугалан авч жавелионы 0.06%-ийг уусмалд бүрэн живүүлж орхино.

4.5.5. Ванн-шүршүүр-угаалтуур–суултуурыг шүршиж, суултуурт гипохлорид кальци 200гр хийж тагийг таглаж орхино.

4.5.6. Халдваргүйжүүлэлт хийснээс хойш 1-2 цагийн дараа чийгтэй цэвэрлэгээ хийж, өрөөг агааржуулна.

Хүснэгт 1. Халдваргүйжүүлэх бодисын найрлага, хэрэглэх арга

№	Бодисын нэр	Ажлын уусмал	Бодисын хэмжээ	Уусмалын хувь	Хэрэглэх зориулалт
1	Клорсепт	5 л	1 ш	0,02%	Урьдчилан сэргийлэх зорилгоор агаарын хөлөг болон галт тэрэг, нийтийн тээврийн хэрэгслэл, өрөө тасалгааны хаалга, хаалганы бариул, хана, цонх, шал, ширээ сандал, тавиур, шүүгээ гэх мэт хатуу гадаргууг халдваргүйжүүлнэ.
		2 л	1 ш	0.05%	Урьдчилан сэргийлэх зорилгоор ариун цэврийн өрөөний угаалтуур, суултуур, шүршүүр, хана, шал, бусад хатуу гадаргууг халдваргүйжүүлнэ.
2	Жавелион	10 л	1 ш	0.015%	Урьдчилан сэргийлэх зорилгоор агаарын хөлөг болон галт тэрэг, нийтийн тээврийн хэрэгслэл, өрөө тасалгааны хаалга, хаалганы бариул, хана, цонх, шал, ширээ сандал, тавиур, шүүгээ гэх мэт хатуу гадаргууг халдваргүйжүүлнэ.
		10 л	2 ш	0,03%	Урьдчилан сэргийлэх зорилгоор ариун цэврийн өрөөний угаалтуур, суултуур, шүршүүр, хана, шал, бусад хатуу гадаргууг халдваргүйжүүлнэ.
		10	4 ш	0,06%	Голомтын эцсийн халдваргүйтгэлийн үед агаарын хөлөг болон галт тэрэг, нийтийн тээврийн хэрэгслэл, өрөө тасалгааны хаалга, хаалганы бариул, хана, цонх, шал, ширээ

					сандаг, тавиур, шүүгээгээ гэх мэт хатуу гадаргуу, бүх төрлийн зөөлөн эдлэлийг 1 цаг живүүлж халдваргүйжүүлнэ.
		10	7	0.1%	Голомтын эцсийн халдваргүйтгэлийн үед ариун цэврийн өрөөний угаалтуур, суултуур, шүршүүр, хана, шал, бусад хатуу гадаргууг халдваргүйжүүлнэ.
3	ДП-2Т	7.5	1	0.02%	Урьдчилан сэргийлэх зорилгоор агаарын хөлөг болон галт тэрэг, нийтийн тээврийн хэрэгслэл, өрөө тасалгааны хаалга, хаалганы бариул, хана, цонх, шал, ширээ сандал, тавиур, шүүгээ гэх мэт хатуу гадаргууг халдваргүйжүүлнэ.
		7.5	2	0.04%	Голомтын эцсийн халдваргүйтгэлийн үед агаарын хөлөг болон галт тэрэг, нийтийн тээврийн хэрэгслэл, өрөө тасалгааны хаалга, хаалганы бариул, хана, цонх, шал, ширээ сандал, тавиур, шүүгээгээ гэх мэт хатуу гадаргуу, бүх төрлийн зөөлөн эдлэлийг 1 цаг живүүлж халдваргүйжүүлнэ.
		7.5	5	0.1%	Голомтын эцсийн халдваргүйтгэлийн үед ариун цэврийн өрөөний угаалтуур, суултуур, шүршүүр, хана, шал, бусад хатуу гадаргууг халдваргүйжүүлнэ.
4	Просан	5	1	0.2%	Урьдчилан сэргийлэх зорилгоор агаарын хөлөг болон галт тэрэг, нийтийн тээврийн хэрэгслэл, өрөө тасалгааны хаалга, хаалганы бариул, хана, цонх, шал, ширээ сандал, тавиур, шүүгээ гэх мэт хатуу гадаргууг халдваргүйжүүлнэ.
		5	2	0.4%	Голомтын эцсийн халдваргүйтгэлийн үед агаарын хөлөг болон галт тэрэг, нийтийн тээврийн хэрэгслэл, өрөө тасалгааны хаалга, хаалганы бариул, хана, цонх, шал, ширээ сандал, тавиур, шүүгээгээ гэх мэт хатуу гадаргуу, бүх төрлийн зөөлөн эдлэлийг 30 минут живүүлж халдваргүйжүүлнэ.
		5	5	1%	Голомтын эцсийн халдваргүйтгэлийн үед ариун цэврийн өрөөний угаалтуур, суултуур, шүршүүр, хана, шал, бусад хатуу гадаргууг халдваргүйжүүлнэ.
5	40%-ийн гипохлорид кальци /хуурай/	10	50 гр	0.2%	Шингэн хаягдал, нүхэн жорлон, бохир усны цооногийг халдваргүйжүүлнэ.
		10	125 гр	0.5%	Шингэн хаягдал, нүхэн жорлон, бохир усны цооногийг халдваргүйжүүлнэ.
6	Содын уусмал	1 л	20гр	2%	Бүх төрлийн хүүхдийн тоглоомыг халдваргүйжүүлнэ.
7	Гипохлорид натри Белезна	9850 мл	150мл		Шал хаалганы бариул гэх мэт хатуу гадаргуу
		9400 мл	600 мл	1%	Ариун цэврийн өрөөний угаалтуур, суултуур

КОРОНАВИРУСТ ХАЛДВАР (КОВИД-19)-ЫН ЛАБОРАТОРИЙН ОНОШИЛГООНЫ ТҮР ЗААВАР

Нэг. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын сэжигтэй гэж оношилсон тохиолдлоос сорьц авах, хадгалах, тээвэрлэх

1.1. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын сэжигтэй, магадлалтай тохиолдлоос сургагдсан эрүүл мэндийн ажилтан эмчилгээ эхлэхээс өмнө хамар-залгиурын арчдас, ам-залгиурын арчдас, амьсгалын доод замын хүнд хэлбэрийн өвчтэй бол цэр, амьсгалын гуурстай бол мөгөөрсөн хоолойн сордос, мөгөөрсөн хоолой-альвеолын лаваж авна. Нэмэлтээр цус, шээс, өтгөн, шаардлагатай бол уушигны эд, эсийн сорьц авч шинжилнэ.

1.2. Батлагдсан тохиолдлын хавьтлуудад зөвхөн шинж тэмдэг илэрсэн тохиолдолд шуурхай хариу арга хэмжээний баг очиж сорьц авна.

1.3. Сорьц авах үед өрөөнд байх хүний тоог аль болох цөөлж, зөвхөн өвчтөнд тусламж, үйлчилгээ үзүүлж байгаа эрүүл мэндийн ажилтнуудыг байлцуулна.

1.4. Шинжлэгдэхүүн авах эрүүл мэндийн ажилтан нь хамгаалах хувцас, хэрэгслийг бүрэн өмсч, ХЕПА шүүлтүүр бүхий N95 амны хаалт, нүдний шил, нүүрний халхавч зүүнэ.

Хоёр. Сорьц цуглуулахад шаардагдах зүйлс

- 2.1. Шингэн үл нэвтрүүлэх материалаар хийгдсэн халад
- 2.2. N95 амны хаалт
- 2.3. Нүдний хамгаалалт (нүдний шил буюу нүүрний халхавч)
- 2.4. Эмнэлгийн бээлий
- 2.5. 7-8 см урт уян эсхүл иштэй ариун бамбар
- 2.6. Хэл дарагч
- 2.7. 2-4 мл вирус зөөвөрлөх орчин эсхүл 0.9% натри хлорид бүхий бөглөөтэй хуруу шил
- 2.8. Хуруу шил тогтоогуур
- 2.9. Цэрний сав
- 2.10. Сорьц зөөвөрлөх зориулалтын сав
- 2.11. Сорьц дагалдах хуудас
- 2.12. Шилний маркер

Гурав. Лабораторийн шинжилгээнд сорьц авах

3.1. Хамар-залгиурын арчдас авах: Сорьц өгөх хүний нусыг нийлгэх буюу ариутгасан бамбараар хамрын хөндийг арчиж цэвэрлүүлэн суугаа байрлалд толгойг 70 хэм гэдийлгэн сорьцыг авна. Хүүхдээс сорьц авах тохиолдолд асран хамгаалагчид хүүхдийг тэврүүлж суулгана. Зүүн гарын эрхий, долоовор хуруугаар тухайн хүний хамрын үзүүрээс чимхэж, баруун гартаа ариун бамбар барьж, болгоомжтой зөөлөн эргүүлэх хөдөлгөөнөөр хамрын хөндийн самалдаг

руу насанд хүрэгч бол 4-5 см, хүүхэд бол 2-3 см оруулан, бамбараа салст бүрхүүл рүү шахаж эргүүлэн арчдас авч, зориулалтын вирус тээвэрлэх уусмал эсхүл 0.9% натри хлорид бүхий хуруу шилэнд хийнэ.

3.2. Ам-залгиурын арчдас авах: Тухайн хүнийг дээрх байдлаар бэлтгэж, суулгаад амыг ангайлгаж, хэл дарагчаар хэлийг дарж, залгиурын арын ханыг хатуу иштэй ариун бамбараар арчиж авна. Арчдасыг зориулалтын вирус тээвэрлэх уусмал эсхүл 0,9% натри хлорид бүхий хуруу шилэнд хийнэ.

3.3. Цэр авах:

3.3.1. Амыг усаар сайтар зайлуулж, амны хөндийг цэвэрлэн, хамар ба хоолойн салс, шүлс зэргийг аль болох оруулахгүй авна.

3.3.2. Амьсгалыг гүнзгий авахуулан, түгжин 2 секунд орчим болсны дараа аажим гаргуулж, 2-оос доошгүй удаа давтана.

3.3.3. Гурав дахь удаагаа амьсгалыг гүнзгий авахуулж, хүчтэй ханиалгуулан цээжний гүнээс цэрийг гаргуулна.

3.3.4. Гаргасан цэрийг цэр цуглуулах саванд хийнэ. Цэрний хэмжээ 3-5 мл байна.

3.3.5. Цэрийг агааржуулалт сайтай, зориулалтын өрөөнд эсхүл гадна орчинд авна.

3.4. Шүлс авах:

3.4.1. Шүлс цуглуулах зориулалтын савыг онгойлгож бэлдэнэ.

3.4.2. Шанаа хэсэгт массаж хийж, амны хөндийд цугларсан шүлсийг гоожуулж шүлсний саванд цуглуулна.

3.4.3. Шүлс цуглуулах савны 1/3 хэсэг хүртэл (шүлсний хөөсийг тооцохгүйгээр) шүлсийг цуглуулна.

3.4.4. Шүлс цуглуулж дууссаны дараа шүлс цуглуулах савны тагийг сайтар таглана.

3.4.5. Савтай шүлсийг сорьц цуглуулах мэргэжилтэнд өгнө.

3.5. Ийлдэс цуглуулах: Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын эсрэг цусанд үүссэн өвөрмөц эсрэгбиеийн шинжилгээг халдварын цочмог үед болон эхний шинжилгээ авснаас 14-21 хоногт 2 удаа ийлдэс цуглуулж, шинжилнэ.

3.6. Эд, эсийн сорьц авах: Уушгины эдийн гүнээс буюу гуурсан хоолойноос 0.5 см талтай шоо хэлбэртэй огтолж аваад, ариун саванд эсхүл зориулалтын вирус тээвэрлэх уусмал бүхий хуруу шилэнд хийж сайн таглана.

Дөрөв. Сорьцыг хадгалах, зөөвөрлөх

4.1. Хамар-залгиурын арчдас, ам-залгиурын арчдас, мөгөөрсөн хоолойн сорьцыг 24-48 цагийн дотор мөсөн элемент бүхий саванд хийж, нэмэх 2-8°C-д тээвэрлэж, лабораторид хүргэнэ. 48 цагийн дотор тээвэрлэх боломжгүй бол хасах 70°C-д хадгалж хөлдүүгээр тээвэрлэж, лабораторид хүргүүлнэ.

4.2. Эд, эсийн сорьцыг нэмэх 2-8°C-д тээвэрлэж, лабораторид яаралтай хүргэнэ. Боломжгүй бол хасах 70°C хэмд хадгалж, хөлдүүгээр тээвэрлэнэ.

4.3. Ийлдсийг 7 хоногийн дотор 2-8°C-д хадгалж тээвэрлэнэ, боломжгүй бол хасах 20°C-д хадгалж, хөлдүүгээр лабораторид хүргэнэ.

4.4. Сорьцыг тээвэрлэхийн өмнө илгээх лабораторид урьдчилан мэдэгдэнэ.

КЛАСТЕР (БАГЦ) ӨВЧЛӨЛИЙН СУДАЛГААНЫ ЗАГВАР

Нэг. Тодорхойлолт:

1.1 Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын 2 ба түүнээс дээш, хоорондоо холбоотой тохиолдлуудыг кластер гэж үзнэ.

1.2 Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын батлагдсан тохиолдолтой нэг цаг хугацаанд, нэг газар байсан хавьтлуудыг нэг кластер гэнэ (гэр бүлийн гишүүд, албан байгууллага гэх мэт).

1.3 Амралтын газар, асрамжийн газар, хорих саатуулах байр, шорон зэрэг хаалттай орчинд Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын нэг тохиолдол батлагдвал кластер гэж үзнэ.

Хоёр. Кластерийн төлөв:

2.1 Идэвхитэй кластер – сүүлийн 7 хоногийн хугацаанд шинэ тохиолдол бүртгэгдсэн буюу идэвхитэй халдвар илэрч буй бол

2.2 Идэвхигүй кластер – 14 хоногийн хугацаанд шинэ тохиолдол бүртгэгдээгүй бол

2.3 Кластерийг хаах – Сүүлийн батлагдсан тохиолдол илэрснээс хойш 28 хоногийн хугацаанд шинэ тохиолдол илрээгүй бол.

2.4 Кластерийн судалгаанд дараах мэдээллүүдийг хавсаргасан байна. Үүнд:

2.4.1 Кластерийн зураглал/хавьтлын мод

2.4.2 Идэвхтэй кластерийн тоо

2.4.3 Кластерт бүртгэгдсэн батлагдсан тохиолдлын тоо

2.4.4 Тусгаарлагдсан ойрын хавьтлын тоо

2.4.5 Ойрын хавьтлаас шинээр илэрсэн тохиолдлын тоо

2.4.6 Гэрээр хянагдаж буй батлагдсан тохиолдлын тоо

2.4.7 Шуурхай хариу арга хэмжээний багийн тоо

2.5 Кластерийг мэдээлэх:

2.5.1 Аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар кластерийн мэдээлэл, хавьтлын тусгаарлалт, кластерийн төрлийг (Хүснэгт 1, 2, 3)-ийн дагуу өдөр бүр 20 цагаас өмнө ХӨСҮТ-ийн Шуурхай удирдлагын нэгжид илгээнэ.

Кластер өвчлөлийн мэдээний загвар

Хүснэгт 1. Кластер өвчлөлийн мэдээ

Мэдээ ирүүлсэн огноо _____

Байгууллагын нэр _____

№	Кластерийн нэр	Эхний өвчлөл бүртгэгдсэн огноо	Сүүлийн өвчлөл бүртгэгдсэн огноо	Сүүлийн 24 цагт батлагдсан тохиолдлын тоо	Батлагдсан нийт тохиолдлын тоо /өссөн дүнгээр/	Хавьтлын тоо							
						Гэр бүл	Ажил, сургууль, цэцэрлэг	Байр	Найз	Өвчтөн	Үйлчлүүлэгч	ЭМА	Бусад

Хүснэгт 2. Хавьтлын тусгаарлалт

№	Кластерийн нэр	Нийт хавьтлын тоо	Тусгаарлах байранд байгаа хүний тоо	Гэрийн тусгаарлалтанд байгаа хүний тоо	Шинжилгээний мэдээлэл						
					Эхний шинжилгээгээр батлагдсан тоо	огноо	Хоёр дах шинжилгээгээр батлагдсан	огноо	Нийт батлагдсан тоо	Кластерийн төлөв	

Хүснэгт 3. Кластерийн төрөл

Кластер	Ажил	Байр	Гэр бүл	Найз	Өвчтөн	Үйлчлүүлэгч	ЭМА	Бусад

Ажлын газрын хаяг (ажил, сургууль, цэцэрлэг)	
Мэргэжил, албан ушаал	
Ам бүлийн тоо	_ _

3. Илэрсэн эмнэлзүйн шинж тэмдгүүд				Тийм бол илэрсэн огноо
Халуурах ($\geq 37.1^{\circ}\text{C}$)	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _	Хэм ..... $^{\circ}\text{C}$ он сар өдөр
Хоолой хөндүүрлэх/өвдөх	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _	он сар өдөр
Хуурай ханиалгах	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _	он сар өдөр
Нусгайрах	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _	он сар өдөр
Хамар битүүрэх	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _	он сар өдөр
Үнэрлэх мэдрэхүй алдагдах	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _	он сар өдөр
Амтлах мэдрэхүй алдагдах	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _	он сар өдөр
Амьсгал давчдах	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _	он сар өдөр
Жихүүдэс хүрэх	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _	он сар өдөр
Бөөлжих	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _	он сар өдөр
Дотор муухайрах	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _	он сар өдөр
Суулгах	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _	он сар өдөр
Толгой өвдөх	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _	он сар өдөр
Тууралт гарах	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _	он сар өдөр
Нүд үрэвсэх	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _	он сар өдөр
Булчингаар өвдөх	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _	он сар өдөр
Үе мөч өвдөх	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _	он сар өдөр
Хоолонд дургүй болох	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _	он сар өдөр
Хамраас цус гарах	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _	он сар өдөр
Ядрах, сульдах	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _	он сар өдөр
Татах	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _	он сар өдөр
Ухаан балартах	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _	он сар өдөр
Мэдрэлийн бусад шинж тэмдэг	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _	он сар өдөр
Бусад шинж тэмдэг	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _	он сар өдөр
	Тийм бол бичнэ үү:.....			
	Тийм бол бичнэ үү:.....			

4. Халдвартай байсан хугацаа: _____ он _____ сар _____ өдрөөс _____ он _____ сар _____ хүртэл (Эмнэлзүйн шинж тэмдэг илэрсэн бол илрэхээс өмнөх 2 хоног, илрээгүй бол сорьц авсан өдрөөс өмнөх 2 хоногоос эхлэн тооцно)

5. Эрсдэлт хүчин зүйлс:			
Таргалалттай эсэх	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _
Хорт хавдраар өвчилсөн эсэх	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _
Чихрийн шижинтэй эсэх	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _
ХДХВ/бусад дархлаа дарангуйлагдах өвчтэй эсэх	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _
Зүрх судасны эмгэг өвчтэй эсэх /АДИӨ гэх мэт/	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _
Багтраа өвчтэй эсэх	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _
Багтраанаас бусад уушгины архаг өвчтэй эсэх	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _
Элэгний архаг өвчтэй эсэх	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _
Цусны архаг өвчтэй эсэх	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _
Жирэмсэн эсэх	Тийм _	Үгүй _	Мэдэхгүй _
	Хэрэв тийм бол: жирэмсний хугацаа:.....		
	Төрөх хугацаа:.....		

Бөөрний архаг өвчтэй эсэх	Тийм __	Үгүй __	Мэдэхгүй __
Мэдрэлийн архаг өвчин, эмгэгтэй эсэх	Тийм __	Үгүй __	Мэдэхгүй __
Эрхтэн, чөмөг шилжүүлэн суулгуулсан эсэх	Тийм __	Үгүй __	Мэдэхгүй __
Бусад хавсарсан өвчтэй эсэх	Тийм __	Үгүй __	Мэдэхгүй __

5. Сүүлийн 14 хоногийн хугацаанд халдварт өртөх эрсдэл

Халдварт өртсөн байж болох эрсдэл	Тийм бол хаана	Тийм бол хэзээ	Хугацаа (хоног)
Аялсан эсэх Тийм __ Үгүй __			
Гадаад оронд амьдарч, сурч байгаад ирсэн эсэх Тийм __ Үгүй __			
Ирсэн бол нэрлэн бичих			
Олон нийтийн арга хэмжээнд оролцсон эсэх Тийм __ Үгүй __			
Амьсгалын замын халдварын сэжигтэй хүнтэй хамт байсан эсэх Тийм __ Үгүй __			
Ажил, сургууль, цэцэрлэгт явсан эсэх Тийм __ Үгүй __			

Эрүүл мэндийн байгууллагад хандсан эсэх: Тийм __ Үгүй __ Хэрэв тийм бол:			
Хандсан шалтгаан	Эрүүл мэндийн байгууллагын нэр	Хэзээ (огноо)	Хэдэн удаа
Эмнэлэгт үзүүлсэн			
Шинжилгээ өгсөн			
Хэвтэн эмчлүүлсэн			
Өвчтөн асарсан			
Хүн үзүүлэхээр хамт явсан			
Тусгаарлагдсан эсэх	Тийм __ Үгүй __ Хэрэв тийм бол: Эмнэлгийн нэр:..... Тусгаарлагдсан огноо: __ __ __ __ __ __ __ __ __		

6. Вирус судлалын шинжилгээний дүн

Сорьцын нэр	Давтамж	Сорьц авсан огноо	Лабораторийн нэр	Шинжилгээний төрөл	Шинжилгээний хариу	Хариу гарсан огноо
Хамар залгиурын арчдас	Сорьц 1					
	Сорьц 2					
Ам залгиурын арчдас	Сорьц 1					
	Сорьц 2					
Бусад (бичих)						

7. Нян судлалын шинжилгээний дүн (хоёрдогч халдвар)

Сорьц авсан огноо	Сорьцын төрөл	Илэрсэн нян
___ он ___ сар ___ өдөр	Цэр __ Гуурсан хоолойн сордос __ Плеврийн шингэн __ Нугасны шингэн __ Цус __ Шээс __ Өтгөн __ Бусад	Haemophilus influenza __ MRSA __ Staphylococcus aureus __ Streptococcus pneumonia __ E.coli __ Бусад .....

9. Тавилан: Эдгэрсэн |__|, Сайжирсан |__|, Нян тээгч |__|, Нас барсан |__|
Эдгэрсэн бол эмнэлгээс гарсан огноо: .....

Эрүүл мэндийн сайдын 2021 оны 04 дугаар сарын 06-ны өдрийн 117/дугаар тушаалын наймдугаар хавсралт

Батлагдсан тохиолдлын хавьтлын ажиглалтын хуудас

1. Ерөнхий мэдээлэл:								
Хавьтал болсон батлагдсан тохиолдлын овог, нэр							Дугаар....	
Батлагдсан тохиолдолтой хавьтал болсон газар:								
Анх хавьтал болсон огноо: ____ он ____ сар ____ өдөр								
Батлагдсан тохиолдолтой 2 метрээс дотогш зайнд хавьтал болсон давтамж __ __ ;								
Хавьтал болсон хугацаа __ __ өдөр, __ __ цаг, __ __ минут								
Хавьтлын талаар мэдээлэл хүлээн авсан огноо			_____ он ____ сар _____ өдөр ____ цаг ____ минут					
Ажиглалтанд хамруулсан огноо			_____ он ____ сар _____ өдөр ____ цаг ____ минут					
Ажиглалт хийж буй эрүүл мэндийн ажилтны овог, нэр ....., ажлын газар ....., албан тушаал, утасны дугаар __ __ __ __ __ __ __ __								
Тусгаарлагдсан газар: гэртээ __ , бусад бол хаана: байгууллагын нэр ....., өрөөний дугаар __ __ __								
2. Хүн ам зүйн мэдээлэл:								
Овог:					Нэр:			
Нас (жил, сараар):		__ __ жил __ __ сар			Хүйс: Эрэгтэй __ , Эмэгтэй __			
Регистрийн дугаар		__ __ __ __ __ __ __ __			Төрсөн огноо: _____ он ____ сар ____ өдөр			
Утасны дугаар		__ __ __ __ __ __ , __ __ __ __ __ __						
Гэрийн хаяг								
Нийгмийн байдал		Албан хаагч __ , Ажилчин __ , Ажилгүй __ , Оюутан __ , Сурагч __ , Хувиараа __ , Тэтгэвэрт __ , Малчин __ , Цэцэрлэг __ , Гэрт __ , Эрүүл мэндийн ажилтан __ , Бусад:						
Ажлын газрын хаяг (ажил, сургууль, цэцэрлэг)								
Мэргэжил, албан тушаал								
Ам бүлийн тоо		__ __						
Дархлаажуулалтад хамрагдсан эсэх __ тийм __ үгүй								
Ямар вакцин:								
Астразенека __			Вероцелл __		Файзер __		Спутник В __	
Бусад _____								
I тун, хамрагдсан он, сар, өдөр: _____								
II тун, хамрагдсан он, сар, өдөр: _____								
3. Хавьтлын эмнэлзүйн шинж тэмдгийн ажиглалтын хуудас								
Өдрийн дугаар, ажиглах давтамж	Халуурах ≥37.0 хэм	Амт мэдрэхгүй болох	Үнэр мэдрэхгүй болох	Хоолой өвдөх	Хуурай ханиалгах	Амьсгаадах	Ядарч сульдах	Бусад (Бичих)
1	Өглөө	Тийм __ Үгүй __	Тийм __ Үгүй __	Тийм __ Үгүй __	Тийм __ Үгүй __	Тийм __ Үгүй __	Тийм __ Үгүй __	Тийм __ Үгүй __
	Орой	Тийм __ Үгүй __	Тийм __ Үгүй __	Тийм __ Үгүй __	Тийм __ Үгүй __	Тийм __ Үгүй __	Тийм __ Үгүй __	Тийм __ Үгүй __
2	Өглөө	Тийм __ Үгүй __	Тийм __ Үгүй __	Тийм __ Үгүй __	Тийм __ Үгүй __	Тийм __ Үгүй __	Тийм __ Үгүй __	Тийм __ Үгүй __

	Орой	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	
3	Өглөө	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	
	Орой	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	
4	Өглөө	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	
	Орой	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	
5	Өглөө	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	
	Орой	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	
6	Өглөө	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	
	Орой	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	
7	Өглөө	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	
8	Орой	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	
9	Өглөө	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	
10	Орой	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	
11	Өглөө	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	
	Орой	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	
12	Өглөө	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	
	Орой	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	
13	Өглөө	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	
	Орой	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	
14	Өглөө	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	
	Өглөө	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	Тийм ☐ Үгүй ☐	

4. Хавьтлыг шинжилгээнд хамруулсан байдал

Шинжилгээний давтамж	Хамрагдсан огноо	Авсан сорьцын төрөл	Хийгдсэн шинжилгээ	Шинжилгээний хариу
Эхний шинжилгээ	_____он _____сар _____өдөр _____цаг _____минут	<ul style="list-style-type: none"> Хамар залгиурын арчдас ☐ Ам залгиурын арчдас ☐ Бусад 	<ul style="list-style-type: none"> Түргэвчилсэн антиген тест ☐ Бх-ПГУ-ын шинжилгээ ☐ 	<ul style="list-style-type: none"> Сөрөг ☐ Зэрэг ☐
Давтан шинжилгээ (шинж тэмдэг илэрсэн болон эмчийн заалтаар)	_____он _____сар _____өдөр _____цаг _____минут	<ul style="list-style-type: none"> Хамар залгиурын арчдас ☐ Ам залгиурын арчдас ☐ Бусад 	<ul style="list-style-type: none"> Түргэвчилсэн антиген тест ☐ Бх-ПГУ-ын шинжилгээ ☐ 	<ul style="list-style-type: none"> Сөрөг ☐ Зэрэг ☐